

ת"פ 24389/10/16 - מדינת ישראל נגד אנטון פרוס

בית המשפט המחוזי בירושלים
לפני כב' השופט אברהם רובין

ת"פ 24389-10-16

מדינת ישראל

המאשימה

נגד

אנטון פרוס

הנאשם

הכרעת דין

1. לאחר שעיינתי בכל הראיות שהוגשו ולאחר שנתתי דעתי לטיעוני הצדדים בכתב ובעל פה, החלטתי להרשיע את הנאשם בכל העבירות המיוחסות לו בכתב האישום, לרבות בשתי עבירות של הריגה.

2. **כתב האישום**

בעניינו של הנאשם הוגש כתב אישום מתוקן מיום 5.6.17, בגדרו מיוחסות לנאשם שתי עבירות של הריגה, עבירה של גרימת חבלה חמורה, שתי עבירות של פציעה, עבירה של נהיגה בשכרות, עבירה של נהיגה תחת השפעה, עבירה של שיבוש מהלכי משפט, שלוש עבירות של גרם נזק לאדם ולרכוש ועבירה של נהיגה בזמן פסילה.

ואלו הן העובדות המפורטות בכתב האישום -

הנאשם הורשע בעבירות תעבורה במסגרת תת"ע 7772-01-16 וביום 15.6.16 נגזר עליו עונש של פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה למשך תקופה של שבעה חודשים. הנאשם הפקיד את רישיונו בבית המשפט ביום 5.8.16.

עובר ליום 10.10.16 שכר הנאשם רכב מסוג אמ. ג'. למרות שידע כי הוא עצמו פסול מלנהוג בו.

עובר ליום 10.10.16 צרך הנאשם סם מסוכן מסוג קוקאין.

ביום 9.10.16 בין השעות 21:00 ל- 24:00 בילה הנאשם עם חברו צחי קלב בביתו של קלב בראשון לציון. במהלך שהייתו אצל קלב שתה הנאשם מספר משקאות אלכוהוליים וכן צרך סם מסוכן מסוג קנביס. בסמוך לשעה 24:00 התכוון הנאשם לצאת לביתו במבשרת ציון. קלב אשר הבחין כי הנאשם עייף הציע לו להמתין לפני נסיעתו, ברם הנאשם השיב כי הוא מרגיש טוב ועזב את ביתו של קלב. בהמשך לאמור, נהג הנאשם ברכבו דרך כביש מספר 1 לכיוון ביתו במבשרת ציון, כשהוא תחת השפעת אלכוהול וסמים מסוג קנביס וקוקאין. באותה עת, בשעה 00:30 לערך, נסע אביעד אלמלם ז"ל (להלן - "המנוח"), בכביש מספר 1 לכיוון ירושלים, ברכב מסוג מזדה, יחד עם אלישבע חדאד ז"ל (להלן - "המנוחה"), ועם קרן חדאד, אסנת חדאד ואסתר כהן פור. בשל תקלה ברכב המזדה ועשן שעלה ממנו נאלץ המנוח לעצור את רכבו בשול השמאלי של כביש מספר 1 (דהיינו, בשול הצמוד למעקה הבטיחות מבטון המצוי במרכז הכביש ומפריד בין נתיבי הנסיעה לכיוון ירושלים לבין נתיבי הנסיעה לכיוון תל

אביב), בקילומטר ה- 37 בכיוון ירושלים - סמוך לפני צומת שער הגיא. עם עצירת רכב המזדה יצאו ממנו המנוח ויתר הנוסעים והחלו ללכת לעבר חלקו האחורי של הרכב. כאמור, באותה עת נהג הנאשם ברכבו כשהוא תחת השפעת סמים ואלכוהול. הנאשם נסע בנתיב השמאלי אשר מוביל לירושלים ולפניו נסע רכב פיאט שבו נהג אחמד שוויקי. הנאשם אשר נסע במהירות גבוהה, ולא שמר מרחק, התקרב לרכב הפיאט, ואז ניסה לסטות ימינה, אך חלקו השמאלי קדמי של רכב הנאשם פגע בחלקו הימני אחורי של רכב הפיאט. כתוצאה מהפגיעה סטה רכב הפיאט שמאלה, פגע במעקה הבטיחות שמפריד בין נתיבי הנסיעה לירושלים לנתיבי הנסיעה לתל אביב, התנגש ברכב המזדה בחלקו האחורי שמאלי, ופגע במנוח ובמנוחה שעמדו במקום. כתוצאה מהפגיעה הוטלו המנוח והמנוחה אל מעבר למעקה הבטיחות. במקביל לפגיעת רכב הפיאט ברכב המזדה, וכתוצאה מפגיעת רכב הנאשם ברכב הפיאט, סטה רכבו של הנאשם ימינה והתנגש בחלקו האחורי שמאלי של רכב מסוג פיג'ו, בו נהג עילי אורן, אשר נסע בנתיב הימני המוביל לכיוון ירושלים. כתוצאה מהפגיעה סטה רכב הפיג'ו שמאלה ונעצר על אי תנועה. לאחר התאונה הגיעו למקום התאונה כוחות הצלה ומשטרה. השוטר גדעון אקוע שאל את הנאשם אודות התאונה, והנאשם טען בפניו בכזב כי הוא לא נהג ברכב וכי ברכב נהג חברו בשם ארקדי. במקביל לכך, בשעה 00:59, התקשר הנאשם לארקדי וורונין וביקש כי יגיע למקום התאונה. כתוצאה מהתאונה המתוארת לעיל, נהרג המנוח במקום ואילו המנוחה נפצעה באורח קשה ונפטרה מפציעה בבית החולים מספר שעות לאחר מכן. כמו כן, כתוצאה מהתאונה נמנעה רגלה השמאלית של אסנת חדאד ואיבדה את צורתה, דבר שהוביל מאוחר יותר לכריתת הרגל מעל הברך. כן סבלה אסנת חדאד משפשופים והמטומה במצח ומשפשופים בלחיים. בנוסף, כתוצאה מהתאונה נשבר קרסול רגל ימין של אסתר כהן פור ונגרמו לה המטומות בשתי העיניים ושפשופים בגפיים במצח ובלחי, וכן נגרמה לשוויקי המטומה במצח ושפשוף בגב. כתוצאה מהתאונה נגרם נזק לרכב הנאשם, וכן ניזוקו גם שלושת כלי הרכב האחרים שהיו מעורבים בתאונה. לאחר התאונה התברר כי הנאשם נהג ברכבו כאשר בדמו היה אלכוהול בריכוז של לא פחות מ- 92 מ"ג/% וכן נמצאו בגופו שרידים של סמים מסוג קנביס וקוקאין.

כאמור, על יסוד עובדות אלה מיוחסות לנאשם העבירות הנ"ל, ובכללן שתי עבירות של הריגה.

3. תשובת הנאשם לכתב האישום

בתשובתו לכתב האישום (פרוטוקול מיום 7.3.17), הודה הנאשם כי שכר את רכבו ביוזעו שהוא פסול מלנהוג בו. הנאשם כפר בטענה לפיה צרך סם מסוג קוקאין, אך הודה בכך שבמהלך המפגש עם קלב שתה אלכוהול וצרך סם מסוג קנביס. עם זאת, הנאשם טען כי צרך את האלכוהול והסם מספר שעות לפני שיצא חזרה לביתו, ועל כן הוא כפר בטענה כי האלכוהול והסם השפיעו על נהיגתו. הנאשם הוסיף וכפר גם בקבילותן של תוצאות בדיקות הדם והשתן שהצביעו על קיומו של אלכוהול בדמו ועל שרידי סמים בשתן שלו. הנאשם הודה בכך שנהג ברכבו בכביש מספר 1 לכיוון ביתו, והכחיש מחוסר ידיעה את הסיבה שגרמה לרכב המזדה לעצור בכביש.

לענין התאונה עצמה טען הנאשם, כי רכב המזדה עמד על הכביש וכי הוא עצמו הצטרף לתאונה קודמת שאירעה בין רכב הפיאט לרכב המזדה. הנאשם אישר כי ניסה לסטות ימינה כדי לא לפגוע ברכב הפיאט, אך לטענתו הוא פגע בפיאט רק לאחר שהפיאט פגעה במזדה. הנאשם הודה בעבירה של שיבוש מהלכי משפט. הנאשם הודה בתוצאות התאונה כפי שהן מפורטות בסעיף 14 לכתב האישום וכן בנזק שנגרם לרכבים כנטען בסעיף 15 לכתב האישום, אך הוא כפר בקיומו של קשר סיבתי עובדתי ובא כוחו טען כי: **"ככל שייקבע כי התקיים קשר סיבתי עובדתי אנחנו נטען שלא ניתן לייחס לנאשם את נסיבות התאונה"** (עמ' 7 לפרוטוקול מיום 7.3.17). כמו כן, הנאשם כפר במנגנון המוות וטען שלא ברור מהו מנגנון המוות. במסגרת דיון שהתקיים ביום 15.5.17, הוסיף ב"כ

הנאשם ומסר כי:

" לטענתנו אין קשר סיבתי עובדתי כיוון שמי שגרם לתאונה זה רכב הפיאט שפגע במזדה, ורק לאחר מכן הנאשם פגע בפיאט. מנגנון המוות זה האופן שמתו המנוחים. אין שום דבר בחומר החקירה שיסביר מה סיבת המוות. מעבר לזה טענו שאין קשר סיבתי משפטי ולא ניתן לייחס אחריות משפטית בעניין זה. נניח שרכב הנאשם פוגע ברכב בשער הגיא, נוצר פקק עד שורש ובשורש נוצרה תאונה כתוצאה מהפקק, אז אין קשר סיבתי. כמו כן יש אשם תורם של נוספים לתאונה. אין שום דבר בחומר החקירה שיצביע שהייתה תאונת שרשרת שהנאשם גרם לה."

ואולם, במהלך המשפט השתנה קו ההגנה של הנאשם בכל הנוגע לאופן התרחשות התאונה. מטעם הנאשם הוגשה חוות דעת מומחה של בוחן התנועה יצחק עמיאל, אשר קבע כי הנאשם לא שמר מרחק מרכב הפיאט שנסע לפניו וכי הוא פגע ברכב הפיאט **לפני** שזה פגע ברכב המזדה. באי כוח הנאשם אמצו מסקנה זו בסיכומיהם.

דיון והכרעה

4. בראשית הדברים יובאו להלן עיקרי הדין והפסיקה בנוגע לעבירות של נהיגה בשכרות ונהיגה תחת השפעה, זאת בזיקה לתאונות קטלניות ולעבירת ההריגה. לאחר מכן יפורטו האירועים שהתרחשו עד לאירוע התאונה. במסגרת זו נברר האם הנאשם נהג בשכרות והאם הוא נהג תחת השפעת סמים או משקאות משכרים. הדיון בחלק זה של פסק הדין יעסוק בראיות שהוגשו לגבי מנהגיו של הנאשם בכל הנוגע לצריכת סמים ומשקאות אלכוהוליים, בראיות לגבי צריכת הקנביס והאלכוהול בזמן המפגש עם קלב, בראיות לגבי התנהגותו ומצבו של הנאשם בצאתו לדרך מביתו של קלב, ובראיות לגבי מצבו והתנהגותו של הנאשם מיד לאחר התאונה, כאינדיקציה לשאלה האם הוא נהג בשכרות או תחת השפעה. כמו כן, נדון בראיות המדעיות לגבי רמת האלכוהול שנמצאה בדמו של הנאשם ובשרידי הסם שנמצאו בבדיקת השתן שניטלה ממנו לאחר התאונה.

בהמשך יידון אירוע התאונה עצמו, כאשר בעניין זה יתמקד הדיון בחוות דעתו של בוחן התנועה מטעם המאשימה - אילן יוסף - ובחוות הדעת של הבוחן יצחק עמיאל אשר הוגשה מטעמו של הנאשם. אחר הדברים האלה, נדון גם בטענות באי כוח הנאשם בנוגע לקשר הסיבתי, וכן נדון בשאלת הוכחת התקיימותו של היסוד הנפשי הנדרש לצורך הרשעה בעבירה של הריגה.

5. התשתית המשפטית

הנאשם מואשם, בין היתר, בעבירות של הריגה, נהיגה בשכרות ונהיגה תחת השפעת סמים או משקאות משכרים.

עבירת ההריגה מוגדרת בסעיף 298 לחוק העונשין, תשל"ז-1977:

עמוד 3

" הגורם במעשה או במחדל אסורים למותו של אדם, יאשם בהריגה, ודינו - מאסר עשרים שנים."

העבירה של נהיגה בשכרות מוגדרת בסעיף 62(3) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], הקובע כי אדם הנוהג ברכב כשהוא שיכור דינו מאסר שנתיים או קנס. המונח "שיכור" מוגדר בסעיף 64 לפקודה כך:

"שיכור" - אחד מאלה:

- (1) מי ששותה משקה משכר בעת נהיגה או בעת שהוא ממונה על רכב;**
- (2) מי שבגופו מצוי סם מסוכן או תוצרי חילוף חומרים של סם מסוכן;**
- (3) מי שבגופו מצוי אלכוהול בריכוז הגבוה מהריכוז שקבע שר תחבורה, בהתייעצות עם שר הבריאות ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת;**

בהמשך לכך, בתקנות 169א(2) ו-169ב(ג) לתקנות התעבורה, תשכ"א - 1961, נקבע כי אדם יחשב כשיכור לעניין סעיף 64 לפקודה, אם ריכוז האלכוהול בדמו עולה על 50 מיליגרם אלכוהול במאה מיליליטר דם. ולבסוף, העבירה של נהיגה תחת השפעת סמים או אלכוהול מוגדרת בתקנה 26(2) לתקנות התעבורה בזו הלשון:

"אדם שמתקיים בו אחד מאלה לא ינהג רכב:

(1)

(2) הוא נתון תחת השפעת סמים משכרים או משקאות משכרים"

לגבי נהיגה תחת השפעת סמים נפסק כי:

" המחוקק קבע איסור מוחלט על שימוש בסמים מסוכנים שאינו מותנה בכמות הסם שבה מדובר. לפיכך, השימוש בסמים מסוכנים בכל כמות שהיא, מקים נגד נהג הרכב חזקה לפיה היה נתון בהשפעתם בעת הנהיגה וחזקה זו מעבירה אל כתפי הנהג את הנטל להוכיח בראיות כי לא כך הדבר (ראו: ע"פ 398/04 מדינת ישראל נ' בניאשווילי, בפסקה 15 לפסק דינו של השופט א' א' לוי (לא פורסם, 20.12.2004)) (להלן: עניין בניאשווילי)). נטל זה, כך נפסק, הינו כבד והוא מציב בפני הנהג "משוכה גבוהה, כמעט בלתי-עבירה"(עניין בניאשווילי, בפסקה 16 לפסק-דינו של השופט א' א' לוי)."
(ע"פ 8748/08 ירון ברכה נ' מדינת ישראל [פורסם בבב] [10.10.11]).

בעניין בניאשווילי נפסק כי את החזקה האמורה יכול הנאשם להפריך:

"על ידי הבאתן של ראיות מטעמו, מהן ניתן ללמוד אם צריכת הסם היא אצלו עניין שבנוהג או מקרה חריג, ומה מידת השפעתו של הסם עליו, בדרך כלל, ועובר לתאונה בה היה מעורב, בפרט."

(ע"פ 398/04 מדינת ישראל נ' בניאשווילי [פורסם בנבו] (20.12.04)).

בכל הנוגע לנהיגה בשכרות נפסק כי:

"אשר לעבירה שעניינה נהיגה בשכרות, לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה, נקבע בע"פ 5002/94 איסק נ' מדינת ישראל, פ"ד מ"ט (4) 151 (1995) (להלן: עניין איסק) כי "די בכך שכמות האלכוהול, בדמו של הנהג עולה 'על חמישים מיליגרם... במאה מיליליטר של דם כדי לצאת ידי חובת הוכחתה של השכרות... ואין זה מועיל לנהג אם יוכיח, כי אף-על-פי שמצויה בדמו כמות כזו של אלכוהול - אין הוא שיכור"(שם, בעמ' 164).
(ע"פ 4498/14 גרידיש נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (13.5.15)).

הוכחת שכרות נעשית בדרך כלל על יסוד תוצאת בדיקת רמת האלכוהול בדמו של הנאשם, ברם נפסק כי:

"הוכחתה של "שכרות" בזמן נהיגה אינה חייבת להיעשות - גם כאשר מדובר בעבירה של נהיגה בשכרות לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה - בדרך הקבועה בתקנות התעבורה; וניתן להוכיחה בראיות אחרות..."
(ע"פ 140/98 חוג'ה נ' מדינת ישראל, פ"ד נב (3) 225 (1998); ע"פ 7066/13 אלמליח נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (22.12.15)).

לגבי הוכחת יסודות עבירת ההריגה בנסיבות של תאונת דרכים שנגרמה אגב נהיגה בשכרות או תחת השפעת סמים ואלכוהול נפסק בעניין אלמליח הנ"ל כך:

"היסוד העובדתי הנדרש בעבירה של הריגה בנהיגה במצב של שכרות: "מורכב מן הפרטים הבאים: נהיגה בכלי רכב כאשר הנוהג שיכור, כלומר: בצורה או בתנאים שיש בהם כדי לסכן אחרים (מעשה ונסיבות), וגרימת מותו של אחר כתוצאה מכך (תוצאה)" (עניין חוג'ה, עמ' 237).

אשר ליסוד הנפשי הנדרש בעבירת ההריגה, הרי שנדרשת "מחשבה פלילית", המוגדרת בסעיף 20(א) לחוק העונשין כ"מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה". בע"פ 5002/94 איסק נ' מדינת ישראל, פ"ד מ"ט (4) 151, 162 (1995), **נקבע:** "כי לצורך הרשעה בעבירה של הריגה - לרבות כאשר זו נגרמת בתאונת דרכים - די בהוכחת הלך נפש של 'פזיזות'; ומשמעותה של זו היא - נטילה מודעת של סיכון בלתי סביר, מתוך אדישות לאפשרות ממשית של פגיעה בחייו או בשלמות גופו... של אחר, או מתוך תקווה שתוצאה כזו לא תתרחש" (וראו גם: ע"פ 5373/12 אבורמד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (15.4.2015) והפסיקה המאוזכרת שם, לעניין עבירת ההריגה). **יצוין, כי ההלכה הנוהגת כיום דורשת הוכחת נטילה של סיכון בלתי סביר, מתוך אדישות לאפשרות ממשית של פגיעה בחייו של אדם, ואין די בחשש לפגיעה בשלמות גופו** (ע"פ 110/93 סובאח נ' מדינת ישראל, פ"ד מז (3) 635 (1993))."
(עניין אלמליח בפסקה 78 לפסק הדין).

בהמשך לכך נפסק כי נהיגה במצב של שכרות מקימה בהקשר של עבירת ההריגה "חזקת פזיזות":

"מי שנוהג ברכב כשהוא במצב של שיכרות - כמו גם מי שעושה כך כשהוא עייף ונוטה להירדם - מוחזק כמי שהתגבש אצלו הלך נפש של פזיזות, במשמעות שיש למושג זה בסעיף 20(א)(2) לחוק העונשין, כלפי כל תוצאה הנמנית עם פרטיה של עבירה שביצע אגב נהיגתו; והטוען ששכרותו לא הולידה אצלו 'פזיזות' כאמור כלפי אותה תוצאה - עליו הראיה..."

החזקה האמורה - הנעוצה בהשלכותיה ה"טבעיות" של השכרות - הינה חזקה שבעובדה, המתחייבת מנסיון החיים ומהכרת השפעת השכרות על תפקודו הנפשי של השיכור; ובתור שכזו, די לנאשם להקים ספק לזכותו, על מנת להיחלץ מאחיזתה." (עניין חוג'ה הנ"ל בפסקה 9ב' לפסק הדין).

נפנה ליישם את העקרונות האמורים על ענייננו.

6. הרגלי צריכת האלכוהול והסמים של הנאשם

מן הראיות שהוגשו עולה כי הנאשם נוהג לצרוך בקביעות סמים מסוגים שונים וכן אלכוהול בכמויות נכבדות. הנאשם אישר בעדותו בבית המשפט כי הוא צורך כמויות נכבדות של אלכוהול על בסיס יומי:

"ש. לא זוכר, טוב. תראה, לגבי שתייה אתה בעצם אמרת שאתה שותה על בסיס יומי?"

ת. כן

ש. כמה אתה שותה ביום?"

ת. כשאני חוזר הביתה אני שותה ארבע, חמש, שש.

ש. כל יום?"

ת. כמעט כל יום

כב' השופט אברהם רובין: ארבע, חמש, שש מה?"

ת. בירות.

ש. אתה שותה בזמנים אחרים גם?"

ת. לפעמים בעבודה בצהריים, בהפסקת צהריים אני גם שותה בירה."

(עמ' 305 ש' 22 - עמ' 306 ש' 7)

בהמשך עדותו אישר הנאשם את דבריו במשטרה, לפיהם יום לפני התאונה, בשבת, הוא צרך משקאות אלכוהוליים בכמות גדולה יותר:

"ש. כן. אתה אמרת ככה כשנשאלת מה הכמות הגדולה של אלכוהול

ששתית? אתה אומר - יום לפני התאונה, ביום שבת שלפני התאונה ישבנו

אצלי בבית ושתינו עשר-אחד עשרה בירות טובורג ובירה רוסית ושלושה

צ'ייסרים של וויסקי ואז הרגשתי לא כשיר לתפקוד נורמאלי. מה אתה אומר על זה?

ת. שאלו אותי מה הכמות הגדולה? זה מבחינתי כמות גדולה, זה לא הגדולה."

(עמ' 312 ש' 7-11)

הנאשם אף אישר בעדותו כי הוא נוהג לצרוך סמים:

"ש. זה לא משפיע עליך? טוב, אתה יודע מה? נשים בצד עכשיו את האלכוהול, נעבור לסמים. סמים אתה מעשן נכון?

ת. כן

ש. בדרך כלל?

ת. פה ושם.

ש. מה זה פה ושם?

ת. בהזדמנויות, זה לא על בסיס יומי.

ש. איזה סוג של סמים אתה מעשן?

ת. אני מעשן חשיש.

(עמ' 315 ש' 11-19)

בהמשך חקירתו נשאל הנאשם האם צריכת סמים היא חלק משגרת חייו היום יומית, ולכך הוא השיב בשלילה (עמ' 318 ש' 6-7), אך מדברים נוספים שאמר הנאשם בהמשך החקירה ניתן להסיק שלא כאלו הם פני הדברים:

"כב' השופט אברהם רובין: אז הוא מנסה להבין מה זה לא שגרה יומיומית, באיזה שגרה זה כן? שנתי, חודשי, דו יומי? שבועית, דו-שבועית? אני יודע? כל האפשרויות פתוחות בפניך.

ת. כמה פעמים בשבוע.

ש. כמה פעמים בשבוע?

ת. כן."

(עמ' 318 ש' 21 - 319 ש' 1)

הנאשם לא נהג להשתמש רק בחשיש. לדבריו במקרים נדירים מאוד הוא השתמש גם בקוקאין (עמ' 322 ש' 12-15), כאשר הפעם האחרונה בה השתמש בקוקאין הייתה שבוע לפני התאונה כשביקר באמסטרדם (עמ' 324 ש' 5-10). העובדה שהנאשם בקיא ורגיל בעולם הסם נלמדת בבירור גם מתדפיסי הודעות הוואטסאפ של הנאשם (ת/60), בהם נכללות הודעות שהוחלפו בין הנאשם לבין אחד בשם אדם סאטן. הנאשם אישר בעדותו כי

רוב חילופי ההודעות עם אותו אדם התנהלו סביב נושאים הקשורים בסמים, וכי הוא אף יעץ לאדם כיצד לגדל סמים (עמ' 321 ש' 5-7, וכן עמ' 14 ואילך בת/60).

אין מנוס אם כן, מהמסקנה לפיה לפני התאונה נהג הנאשם לצרוך על בסיס קבוע אלכוהול בכמויות גדולות וכן סמים.

7. צריכת האלכוהול והסמים במהלך המפגש עם קלב - גרסת הנאשם

בכל הנוגע לכמות המשקאות ששתה הנאשם במהלך המפגש עם קלב העיד הנאשם כך:

"ת. אני כשהגיעו שוטרים אמרתי שאני לא נהגתי ברכב כי לא רציתי שיעשו לי בדיקות ואז יגלו שנהגתי תחת, אחרי ששתיתי אלכוהול ויגלו שהאלכוהול גבוה אז כאילו לא רציתי למשוך תשומת לב.

ש. ידעת שהאלכוהול גבוה?

ת. כן, שלוש בירות זה מעל המותר.

ש. אז אתה יודע שאתה נוהג מעל המותר בעצם?

ת. אני ידעתי ששתיתי שלוש בירות, כן, ומותר רק בירה אחת."

(עמ' 298 ש' 24 - עמ' 299 ש' 2-)

בהמשך חקירתו הנגדית העיד הנאשם כי:

"ש. טוב, ואצל צחי אתה כן שתית בירה, אתה שתית כפי שאתה אומר שתיים-שלוש בירות נכון?

ת. כן

ש. קרלסברג חצי ליטר?

ת. כן.

ש. זאת אומרת אצלו שתית לפי מה שאתה אומר בין ליטר לליטר וחצי?

ת. כן."

(עמ' 302 ש' 23 - 303 ש' 4)

עם זאת, בהמשך עדותו טען הנאשם, בהמשך לגרסה שמסר קלב במשטרה, כי הוא שתה אצל קלב שתי בירות בלבד (עמ' 303 ש' 8-10). ואולם, את השוני בין הגרסאות ניתן להסביר בכך שהראיות מלמדות כי את אחת הבירות שתה הנאשם בדרכו מעבודתו לביתו של קלב. זאת אנו למדים מתדפיס הודעות וואטסאפ שהוחלפו בין הנאשם לקלב (ת/60), שבאחת מהן מהשעה 20:33 כתב הנאשם לקלב:

"שתיתי בירה בדרך"

(עמ' 13 בת/60).

חרף הודעה זו המדברת בעד עצמה, טען הנאשם כי לא שתה בירה בדרך לקלב. לטענת הנאשם הוא כתב לקלב ששתה בדרך כיוון שהתעכב בדרך לביתו של קלב ולא רצה לפרט בפני קלב את הסיבה לכך (עמ' 302 ש' 21-22). טענה זו איננה מתיישבת כלל עם לשון ההודעה, וגם לא עם עדותו של הנאשם לעיל, לפיה שתה בסך הכול שלוש בירות. המסקנה המתבקשת היא, אם כן, שבסביבות השעה 20:33 שתה הנאשם בירה אחת בדרכו לקלב, ואחר כך שתה הנאשם שתי בירות נוספות בביתו של קלב. יצוין, כי ניסיונו של הנאשם להכחיש עובדה זו מעיב על אמינותו.

לגבי השעה בה שתה הנאשם את הבירות העיד הנאשם כי:

"ש. טוב, נעבור הלאה. כששתית אצל צחי מתי זה היה, באיזה שלב? באיזה

שעות שתית אצלו?

ת. בהתחלה.

ש. בהתחלה?

ת. כן.

ש. שתית שתי בירות ועד חצות לא עשית כלום?

ת. כן, ישבנו, שמענו מוסיקה, דיברנו.

ש. ועישנתם?

ת. גם עישנו בהתחלה, כן, איך שהגעתי.

ש. רק בהתחלה?

ת. כן."

(עמ' 304 ש' 17 - עמ' 305 ש' 2)

הנאשם איננו מכחיש כי אף עישן סמים יחד עם קלב:

"ש. אז אתה רק עישנת מהבאנגים אתה אומר?

ת. כן.

ש. אבל בכל מקרה אצלו שתית, עישנת.

ת. כן."

(עמ' 326 ש' 7-10).

לגבי כמות הסמים שצרך הנאשם במפגש עם קלב העיד הנאשם בחקירתו הראשית כי:

"ת. ... כשהגעתי לצחי כאילו לקחתי כמה שאכטות בלבד וזה סתם גם כן לא, זה

עמוד 9

סתם, זה כאילו בקטע חברתי וגם כאילו אחרי כמה שעות נסעתי הביתה. אני
פה ושם מעשן אבל זה לא כדי להתמסטל או משהו כזה, זה סתם.
ש. אני מבין שלקחת כמה שאכטות ואחרי כמה שעות רק נהגת?
ת. כן."
(עמ' 292 ש' 13-14)

ואולם, בחקירתו הנגדית העיד הנאשם כי הוא צרך סם בכמות גדולה יותר מאשר "כמה שאכטות":

"ש. עכשיו תראה, אתה אמרת שלקחת כמה שאכטות אצל צחי נכון?
ת. כן.
ש. שזה אומר שעישנת מהסיגריות שלו?
ת. לא, הוא הציע לי כאילו ואני מעדיף באנגים כמו שאמרתי.
כב' השופט אברהם רובין: סליחה, הוא הציע לך?
ת. הוא הציע לי אבל אני מעדיף באנגים כמו שאמרתי.
ש. אז בעצם מה שהוא אמר הוא נכון לגבי איך שעישנת.
ת. מה?
ש. מה שהוא אמר היה נכון ואני רק אזכיר לך, אני לא רוצה להטעות
אותך, הוא אמר שאתה לקחת כמה שאכטות מהג'וינטים שלו, מהסיגריות
שלו ואתה עשית כמה ראשי באנגים.
ת. זהו שמג'וינט לא לקחתי כי אני מעדיף לא לקחת, הוא הציע לי
והחזרתי, אולי הוא חשב שלקחתי. אני מעדיף את הבאנג.
ש. כשאומרים שאכטה זה לא מתייחס ספציפית לסיגריה?
ת. לא, גם באנג זה שאכטה.
ש. באנג זה לא ראש?
ת. ראש, שאכטה אותו דבר.
ש. אז אתה רק עישנת מהבאנגים אתה אומר?
ת. כן.
ש. אבל בכל מקרה אצלו שתית, עישנת.
ת. כן."
(עמ' 325 ש' 15 - עמ' 326 ש' 10).

ושוב, ניסיונו של הנאשם לצמצם במסגרת חקירתו הראשית את היקף הסמים שצרך, וחזרתו מגרסתו הראשונית
במסגרת החקירה הנגדית מעיבים על אמינותו הכללית של הנאשם.

8. מצבו של הנאשם עובר ליציאתו מביתו של קלב - גרסת הנאשם

לגבי מצבו בעת היציאה מביתו של קלב חזרה לביתו שלו העיד הנאשם כי:

ש. טוב כשיצאת מביתו של צחי איך הרגשת? לא כשהגעת מה ששאלנו קודם, כשיצאת?

ת. התחלתי להרגיש עייף אחרי יום עבודה, הרגשתי עייף קצת.

(עמ' 328 ש' 23-24)

בהמשך אישר הנאשם כי קלב הציע לו לחכות מעט בטרם יצא לכיוון ביתו, וכאשר עומת עם גרסתו של קלב לפיה הנאשם לא קיבל את עצתו לא היה הנאשם מוכן לומר כי גרסת קלב שקרית:

ש. תראה, צחי אמר כשהוא תיאר את המצב שלך, אמר שהיית גמור, הוא אמר שהוא הציע לך להישאר בגלל מצבך, אז אתה רוצה להגיד לי מה? שצחי כאן רצה לסבך אותך? שיקר?

ת. צחי אולי חשב ככה, אין לי בעיה, אבל צחי ראה שאני עייף, אמר לי שאני עייף הציע לי להישאר, נשארתי קצת אצלו בבית, שטפתי פנים, אני יודע? ונסעתי אחרי זה.

.....

ת. צחי לעומת זאת גם ישב איתי ועישן ואולי היה קצת מסטול, לא יודע, אבל עדיין המשכתי לשבת בבית, כשהרגשתי נורמאלי נסעתי הביתה.

ש. אם הוא לא אומר שנשארת אצלו? הוא אומר ככה, ביקש ממך להישאר בגלל מצבך, בגלל שהיית עייף, היית גמור ואתה אמרת שאתה מרגיש בסדר, זה מה שהוא אמר. הוא לא אמר שום דבר במשטרה על זה שאתה נשארת, נחת, שטפת פנים, שום דבר מהדברים האלה.

כב' השופט אברהם רובין: והשאלה?

ש. והשאלה האם הגרסה הזו של צחי במשטרה היא גרסה שקרית?

כב' השופט אברהם רובין: הבנת את השאלה?

ת. אני הבנתי את השאלה ואני לא יודע בקשר לגרסה של צחי במשטרה, לא הייתי נוכח שם.

.....

ת. אני זוכר גם שהוא אמר פה שהוא הציע לי, הוא לא ביקש, הוא הציע לי להישאר אצלו, הייתי גמור אולי זה בסלנג כזה כשאתה נראה עייף ולא גמור, יש מידות עייפות, כאילו גמור זה במקום עייף ונראה לי שהוא לא הבין ואמר הצעתי לו להישאר ואז משם כאילו נסעתי.

ש. לא הייתה תשובה, אני בכוונה לא אמרתי את הגרסה שלו בבית משפט. הדברים כפי שתוארו במשטרה כפי שאמרתי לך לפני שאלה אחת בעצם,

ת. האם הגרסה שלו שקרית במשטרה?

ש. כן

ת. אני לא יודע.

(עמ' 329 ש' 5 - 330 ש' 8)

9. צריכת האלכוהול והסמים ומצבו של הנאשם בצאתו לביתו - גרסת קלב

קלב מסר עדות במשטרה וכן העיד בבית המשפט. קלב הוא חבר של הנאשם, והגרסה שמסר בבית המשפט מעט שונה מהגרסה שמסר במשטרה ונוחה יותר לנאשם. ההתרשמות היא שקלב עשה מאמץ ניכר להלך על הגבול הדק שבין חזרה מהגרסה שמסר במשטרה לבין הרצון שלו "להזיק" כמה שפחות לנאשם. על רקע זה ביקש ב"כ המאשימה כי הודעת קלב במשטרה תתקבל כראייה לפי סעיף 10א' לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א 1971. ההודעה התקבלה על תנאי וסומנה ת/59. בסיכומיו טען ב"כ המאשימה כי את הודעת קלב ניתן לקבל כראייה גם על פי הלכת מרילי (ע"פ 71/76 מרילי נ' מדינת ישראל, פ"ד ל(2) 813 (1976)), וכי לחילופין בלבד יש לקבלה לפי סעיף 10א' לפקודת הראיות. ההלכה בעניין אימוצן של הודעות שמסר עד מחוץ לבית המשפט סוכמה בע"פ 2099/15 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) [22.5.16]:

"....הבסיס הנורמטיבי לקבילות הודעות בכתב שמסר עד מחוץ לבית המשפט, שאפשר שיושתת על שניים אלה:

האחד - מכוח סעיף 10א(א) לפקודה.

.....

לשון הסעיף מורה על שלושה תנאים לקבילות האמרה: מתן האמרה הוכח; מוסר האמרה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים הזדמנות לחקרו; והעדויות שונה, לדעת בית המשפט, מן האמרה בפרט מהותי או שהעד מכחיש את תוכן האמרה או טוען כי איננו זוכר את תוכנה.

העדפת האמרה, תיעשה בהתאם לשיקול דעת בית המשפט ועל-פי מבחני האיזון הקבועים בסעיף 10א(ג) לפקודה - נסיבות מתן האמרה, הראיות שהובאו במשפט, התנהגות העד במשפט ואותות האמת שנתגלו במהלך המשפט. על-פי סעיף 10א(ד), הרשעת נאשם על סמך אמרת חוץ בלבד, דורשת קיומו של "דבר לחיזוקה" בחומר הראיות - בין שהחיזוק יתמוך במהימנות האמרה, בין שישמש כתוספת מחזקת, ואין דרוש כי החיזוק יקשור את הנאשם לביצוע העבירה (ראו: ע"פ 8469/99 אסקין נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(2) 76, 65 (2001)).

השני - אימוץ הגרסה שבהודעת חוץ על-פי ההלכה שנקבעה בע"פ 71/76 מרילי נ' מדינת ישראל, פ"ד ל(2) 813 (1976) (לעיל ולהלן: מרילי). על-פי הלכה זו, מקום בו

עד אינו משתף פעולה, או חוזר בו מגרסה שהציג בהודעתו במשטרה, אך אגב עדותו בבית המשפט הוא מתבטא בצורה שיש בה משום אימוץ או אימות הגרסה שמסר בהודעתו במשטרה, רשאי בית המשפט להתבסס על דבריו אלו ולראותו כמי שחזר בעדותו בבית המשפט על תוכן האמרה שמסר בחקירתו (להלן: כלל אימוץ האמרה הפסיקתי או הכלל). משנהג כך - יראה בית המשפט את האמרה כחלק מן העדות שניתנה לפניו וביכולתו להרשיע על סמכה את הנאשם.

.....

....ישנם הבדלים בין הלכת מרילי לבין סעיף 10א לפקודה. כאמור, רשאי בית המשפט להרשיע נאשם על סמך כלל אימוץ האמרה הפסיקתי, להבדיל מן הצורך בדבר לחיזוק כנדרש על-פי סעיף 10א(ד). עם זאת, מקום בו סבור בית המשפט כי אין די באמרה בכתב שאומצה על-פי הכלל, הרי שהרשות נתונה לפניו להיזקק לראיות מחזקות נוספות. אם כן, ה"מטמורפוז" במעמדה של אמרה מאומצת על-פי הכלל, מעידה על קבילותה, אך לא על משקלה....

.....

.... קיימים מקרים מובהקים שבהם אין לראות בכלל אימוץ האמרה הפסיקתי משום סוף פסוק, ובאלה ראוי כי בית המשפט יזקק לראיות מחזקות לתימוכין בגרסתו של עד, על מנת לעמוד ברף הדרוש לשם הרשעה. כך למשל יהיה במקום בו מוסר העדות מאשר את אמרותיו במשטרה, אך בד בבד מציב בעדותו בבית המשפט מסכת דברים שונה מהגרסה שהציג באמרותיו במשטרה, או במצב שבו אופי הדברים אותם מסר העד באמרתו במשטרה מעיד על הצורך בבחינתם בזיהור ובקפדנות, דוגמת עדות על זיהוי."

במקרה דנא, אני סבור כי ניתן לקבל כראייה קבילה את הודעת קלב במשטרה, הן מכוח הלכת מרילי והן מכוח סעיף 10א' לפקודת הראיות.

אשר לאימוץ ההודעה מכוח הלכת מרילי, במספר הזדמנויות במהלך חקירתו הראשית בבית המשפט עומת קלב עם הבדלים מסוימים שיש בגרסה שמסר בעדותו לבין הגרסה שמסר במשטרה, וקלב אישר כי מה שאמר במשטרה הוא אמת (עמ' 126 ש' 1-22, עמ' 127 ש' 19-19, עמ' 129 ש' 12 - עמ' 130 ש' 1). גם בחקירתו הנגדית התבקש קלב להתייחס לגרסה שמסר במשטרה והוא אישר כי מסר במשטרה גרסת אמת:

" ש. כשאתה מסרת את הגרסה שלך במשטרה שעכשיו הוגשה לבית המשפט על תנאי אתה לא ניסית חס וחלילה להפיל אותו בפח?

ת. לא.

ש. ואתה גם לא ניסית לגנון עליו יותר מדי נכון?

ת. לא, מסרתי מה שהיה, מה שאני זוכר.

ש. לפי מה שאתה זוכר.

ת. מה שאני זוכר, בדיוק כי גם עברו כמה ימים עד שהגעתי לחקירה של המשטרה, זה לא היה באותו יום ממה שאני זוכר. ניסיתי להגיד מה שאני זוכר. גם כשבאתי לפה יש דברים שכבר לא זוכר."

(עמ' 142 ש' 9-1)

לנוכח דברים אלו ניתן לפי הלכת **מרילי** לקבל כראייה קבילה את הודעת קלב במשטרה.

כאמור, סבורני כי ניתן לקבל את ההודעה כראייה גם לפי סעיף 10א' לפקודת הראיות. שלושת התנאים הנדרשים לכך מתקיימים בענייננו; ראשית, קלב העיד במשפט ונחקר בחקירה נגדית. שנית, מתן אמרת החוץ הוכח. ושלישית, גרסתו של קלב בבית המשפט שונה בפרט מהותי מהגרסה שמסר בהודעתו במשטרה. השוני בין שתי הגרסאות מתבטא בתיאורו שמסר קלב לגבי מצבו של הנאשם לפני צאתו לביתו - בהודעה במשטרה מסר קלב כי הנאשם היה "**עייף גמור**" כלשונו, ואילו בעדותו בבית המשפט מסר קלב כי הנאשם היה "**קצת עייף**" - וכן בתיאור שמסר קלב בנוגע לתגובת הנאשם להצעתו שלא יצא לביתו - בהודעה במשטרה מסר קלב כי הנאשם דחה את ההצעה ויצא לביתו, ואילו בעדותו בבית המשפט מסר קלב כי הנאשם שטף את פניו והמתין כמה דקות לפני שיצא לביתו.

10. לאחר שקבעתי כי הודעת קלב במשטרה היא ראייה קבילה אפנה להלן לתאר את גרסתו של קלב בנוגע לצריכת האלכוהול והסמים על ידי הנאשם, ולגבי מצבו של הנאשם בעת שיצא חזרה לביתו. ואולם, בטרם אעשה כן אציין, כפי שכבר נאמר לעיל, כי הגם שעדותו של קלב עשתה ככלל רושם אמין הרי שלא ניתן להתעלם מן העובדה שהוא חבר של הנאשם, וניכר היה במהלך עדותו שהוא מנסה "להזיק" כמה שפחות לנאשם. כמו כן, יש להביא בחשבון כי את ההודעה במשטרה מסר קלב ארבעה ימים בלבד לאחר האירוע, כאשר זיכרון המפגש בינו לבין הנאשם היה טרי במוחו, בעוד שבבית המשפט הוא העיד כשמונה חודשים לאחר האירוע. על כן, באותן נקודות בהן קיים פער בין שתי הגרסאות יש להעדיף את הגרסה שמסר קלב במשטרה.

11. בהודעתו במשטרה מסר קלב כי במפגש בביתו שדה הנאשם בקבוק או שניים של בירה (ת/59 ש' 7-8), וכן עישן מספר שאכטות מסיגריות החשיש שהעביר לו קלב, ובנוסף עישן שניים שלושה "ראשים" באמצעות באנג (ש' 16-17). עדות זו, למעט הטענה לפיה הנאשם נטל כמה שאכטות מהסיגריה של קלב, דומה לדברים שמסר הנאשם בעדותו, ומכאן שאין סיבה לפקפק בה.

לגבי מצבו של הנאשם בסוף המפגש מסר קלב בהודעתו במשטרה כך:

" אני שאלתי את אנטון האם הוא רוצה להישאר עוד כמה דקות בגלל שהוא שדה. הוא אמר שהוא מרגיש בסדר גמור, הוא קם והלך.

.....

ש. איך אנטון היה נראה לך כשיצא, האם לדעתך הוא היה יכול לנהוג?

ת. עייף גמור, לכן שאלתי אותו.

ש. האם הצעת לאנטון לישון אצלך?

ת. לא, אני הצעתי לאנטון להישאר, התכוונתי שיעבור לו האלכוהול והסטלה של העישון"

(ת/59 ש' 9-10, 22-25).

בעדותו בבית המשפט העיד קלב כי:

"הנאשם נראה לי עייף מאוד, הנאשם נראה לי עייף, מאוד עייף כאילו אז הצעתי לו להישאר עוד כמה דקות, לשטוף פנים, להתרענן והוא ישב, שטף פנים, נשאר עוד כמה דקות, לא זוכר בדיוק כמה דקות ואז נראה שהוא יכול ללכת והוא הלך."
(עמ' 129 ש' 12-15).

קלב נשאל מדוע לא מסר במשטרה כי הנאשם שטף פנים ונשאר אצלו עוד כמה דקות, ולכך לא הייתה לו תשובה של ממש. כאמור לעיל, הודעתו של קלב במשטרה התקבלה כראייה, ולנוכח העובדה שההודעה נגבתה ימים ספורים אחרי התאונה, ובשים לב להתרשמותי לפיה קלב ניסה בעדותו בבית המשפט "לרכך" מעט את הודעתו במשטרה, זאת על מנת שלא לפגוע בחברו - הנאשם, הרי שאני מעדיף את הגרסה שמסר קלב בהודעתו במשטרה.

12. אשר על כן, על יסוד עדותם של הנאשם ושל קלב, ועל יסוד הודעת קלב במשטרה, אני קובע כי הוכח שבערב התאונה, החל מהשעה 20:30 ועד לצאתו של הנאשם מביתו של קלב, שתה הנאשם שלושה בקבוקי בירה של חצי ליטר כל אחד, וכן צרך שניים שלושה ראשים של חשיש באמצעות באנג. כן הוכח באמצעות הודעתו של קלב במשטרה, כי הנאשם היה "עייף גמור" ויצא לדרכו למרות שקלב הציע לו להישאר אצלו כמה דקות עד שתפוג השפעת הסמים והאלכוהול - "הסטלה" כלשון קלב. אני קובע אם כן, שכאשר יצא הנאשם מביתו של קלב הוא היה תחת השפעת האלכוהול והסמים שצרך.

13. מצבו של הנאשם מיד לאחר התאונה

עתה נפנה לעדויות הנוגעות למצבו של הנאשם מיד לאחר התאונה.

השוטר אייל יוספי, המשמש בתפקיד רכז בוחני תאונות דרכים, הגיע למקום התאונה לאחר שהגיעו לשם הבוחן אילן יוסף והשוטר עמית שמעוני. בדו"ח פעולה שערך יוספי (ת/55), הוא כתב כי פגש במקום התאונה את הנאשם וכי הוא:

"היה נראה תחת השפעת אלכוהול וסמים, היה רדום, נדף ממנו ריח חריף של אלכוהול, העיניים שלו היו אדומות, והיה כל פרק זמן קצר מטיל את מימיו."

בחקירתו הראשית העיד יוספי כי הנאשם:

"היה נראה ממש תחת השפעת סמים ואלכוהול. כל ההתנהלות שלו הייתה התנהלות שניתן להסיק מההתנהגות שלו שהוא היה תחת השפעה של סמים ואלכוהול לדעתי, כי הוא התנדנד שם בזירה, היה בלי משקפיים, התנדנד בזירה הוא, העיניים שלו היו אדומות, הוא היה נראה עייף, וכל המהלך של הטיפול בו היה כזה שהוא רצה ללכת הרבה פעמים לצד להטיל את מימיו. הוא היה נראה תחת השפעת סמים ואלכוהול..."
(עמ' 42 ש' 22 - עמ' 43 ש' 3).

בחקירתו הנגדית אישר יוספי את גרסתו לפיה הנאשם היה נראה רדום, עיניו היו נפוחות ונדף ממנו ריח של אלכוהול (עמ' 47 ש' 5-8), אך הוא חזר בו מהטענה לפיה הנאשם התנדנד (עמ' 51 ש' 1-4). יוספי אף אישר בחקירתו הנגדית כי העדר המשקפיים לא קשור מבחינתו לחשד שהנאשם היה תחת השפעת סמים ואלכוהול (עמ' 51 ש' 15-18). יוספי הוסיף והעיד כי כאשר תחקר את הנאשם הוא ענה לעניין (עמ' 52 ש' 19-22).

עדות נוספת בנוגע למצבו של הנאשם זמן קצר לאחר התאונה נמסרה על ידי השוטר עמית שמעוני, בוחן תאונות דרכים אשר הגיע למקום התאונה וערך מזכר (ת/58) בנוגע לפעולות שביצע. במזכר רשם שמעוני כי כאשר דיבר עם הנאשם נדף ממנו ריח חזק של אלכוהול, וכי גם ממכונתו נדף ריח של אלכוהול. בעדותו בחקירה הראשית מסר שמעוני כי כשדיבר עם הנאשם הוא הריח: **"קצת ריח של אלכוהול"** (עמ' 78 ש' 8). שמעוני ציין כי הנאשם לא נפל או התנדנד (עמ' 92 ש' 23-24), והוסיף כי עיניו של הנאשם היו שקועות (עמ' 93 ש' 2). עם זאת, שמעוני העיד כי הנאשם תקשר עמו באופן רגיל (עמ' 95 ש' 3-4).

שוטר נוסף אשר פגש את הנאשם במקום התאונה היה גדעון אקוע, אשר רשם בדו"ח הפעולה שלו (ת/78), כי אחד מהכבאים שהגיעו למקום התאונה הסב את תשומת ליבו לכך שמהנאשם נודף ריח של אלכוהול, ולכן הוא בדק את הנאשם באמצעות נשיפון והנאשם נכשל בבדיקה. לדברי אקוע נשיפון הוא מכשיר באמצעותו ניתן: **"לבדוק אם אתה נמצא תחת השפעת אלכוהול, אם שתית"** (עמ' 258 ש' 19-20), אם כי המכשיר איננו בודק מה רמת האלכוהול (עמ' 259 ש' 14-17). אקוע העיד כי אף הוא הריח שמהנאשם נדף ריח של אלכוהול (עמ' 261 ש' 8), שכן אחרת לא היה מבצע את בדיקת הנשיפון (עמ' 261 ש' 14-26). ואולם, לאחר שאקוע עומת עם העובדה שלא ציין בדו"ח הפעולה כי נדף מהנאשם ריח של אלכוהול הוא העיד כי איננו זוכר אם הריח ריח של אלכוהול (עמ' 262 ש' 20-29).

בנוסף לשוטרים פגש את הנאשם במקום התאונה גם העד דוד אברג'ל - אדם שנקלע למקום התאונה. אברג'ל העיד כי סייע לנאשם לחפש את משקפיו בחלק האחורי של רכבו, וכי במהלך החיפוש ישבו שניהם בספסל האחורי של רכב הנאשם סמוך זה לזה (עמ' 218 ש' 13 - עמ' 219 ש' 22). אברג'ל נשאל אם הוא הבחין במשהו יוצא דופן לגבי הנאשם ותשובתו הייתה שלילית. עם זאת, אברג'ל לא נשאל ישירות האם הריח שנדף מהנאשם ריח של אלכוהול. במצב דברים זה לא ניתן לראות את גרסתו של אברג'ל כשוללת את טענת השוטרים לפיה נדף מהנאשם ריח של אלכוהול.

סיכומם של דברים, על יסוד עדויותיהם של השוטרים אייל יוספי ועמית שמעוני אני קובע כי נדף מהנאשם ריח של אלכוהול. קביעה זו משתלבת כמובן עם העובדה לפיה הנאשם שתה ליטר וחצי של בירה לפני התאונה, ועם העובדה שהנאשם נכשל בבדיקת נשיפון. כמו כן, על יסוד עדותו של יוספי אני קובע כי הנאשם היה נראה רדום. עם זאת, לא הוכח שהנאשם התנדנד, ולעומת זאת כן הוכח כי הנאשם תקשר באופן רגיל עם השוטרים ששוחחו עמו.

14. חוות הדעת בעניין האלכוהול ותוצרי הסם שנמצאו בדגימות שנלקחו מהנאשם - כללי

במקום התאונה נלקחה מהנאשם דגימת דם לצורך בדיקת רמת האלכוהול בדם, ודגימת שתן לשם איתור שרידי סמים. תוצאה ראשונית של בדיקת הדם העלתה כי בדמו של הנאשם נמצא אלכוהול: **"בריכוז גבוה מ-92mg%"** (ת/72), ותוצאה ראשונית של בדיקת השתן העלתה כי נמצאו בשתן **"סם מסוכן/תוצר חילוף חומרים של סם מסוכן מסוג קנביס וקוקאין"** (ת/69). בדיקה סופית של רמת האלכוהול בדם העלתה כי זו עמדה על 101mg% (ת/77 - חוות דעת מומחה של ד"ר אשר גופר), וכי בשתן נמצאו תוצרי חילוף חומרים של קוקאין וקנביס (ת/70 - חוות דעת מומחה של ד"ר אסתר שלמך). במהלך המשפט התברר כי אחת מעובדות המעבדה אשר הייתה מעורבת בבדיקת דגימת השתן לצורך איתור שרידי סם מסוג קוקאין - הגב' טבצ'ניק - לא תעיד. כיוון שכך, נערכה לבקשת המאשימה בדיקה מחודשת בדבר הימצאות שרידי קוקאין בשתן, וגם בבדיקה זו נמצא בשתן תוצר חילוף של קוקאין (ת/81א - ת/82). המאשימה בקשה להגיש את תוצאות הבדיקה הנוספת כראייה ובהחלטה מיום 7/11/17 נעתרתי למבוקש.

בפי ב"כ הנאשם מספר טענות בנוגע לאי קבילותן של תוצאות הבדיקות. טענות אלה יידונו להלן.

15. קבילות חוות הדעת בנוגע לרמת האלכוהול בדם

ב"כ הנאשם טוענים כי מי שנטל את דגימת הדם מהנאשם - פראמדיק מד"א בשם אורי גבריאלי - לא היה מוסמך לעשות כן.

סעיף 64ב (ב) (3) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] קובע כי:

"נטילה של דגימת דם תיעשה בידי בעל מקצוע רפואי כהגדרתו בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - חיפוש בגוף החשוד), התשנ"ו-1996 (בסעיף זה - חוק החיפוש), המוסמך כדין ליטול דגימת דם; נטילת הדגימה תיעשה במקום שבו נוהגים ליטול דגימה כאמור, לרבות בתחנת משטרה בתנאי מרפאה."

סעיף 1 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - חיפוש בגוף ונטילת אמצעי זיהוי), תשנ"ו - 1996, קובע כי בעל מקצוע רפואי הוא:

"... רופא, רופא שיניים, אח, חובש או טכנאי המוסמך כדין לערוך בדיקה באמצעות מכשיר גלים על-קוליים, מכשיר רנטגן או סורק"

ב"כ הנאשם טוענים כי אורי גבריאלי הוא פראמדיק ולא חובש, ומכאן שלא היה מוסמך ליטול את דגימת הדם. דין טענה זו להידחות. ראשית, מבחינה לשונית המונח פראמדיק איננו שונה מהותית מהמונח חובש. ושנית, לפראמדיק נתונות בדין סמכויות נרחבות מעבר לסמכויות הנתונות לחובש (ראו - תקנות הרופאים (כשירויות לביצוע פעולות חריגות), תשס"א-2001).

ב"כ הנאשם טוענים כי נפל פגם באופן תיעוד נטילת דגימת הדם, כיוון שטופס **"זכרון דברים על נטילת דגימת דם לבדיקת שכרות"** (ת/57), לא נחתם על ידי אורי גבריאלי. גם טענה זו נדחתה, כיוון שבהינתן העובדה שאין

ספק כי אורי גבריאלי הוא שנטל את דגימת הדם (ראו - ת/58 וכן עדותו של השוטר עמית שמעוני עמ' 79 ש' 18 - עמ' 80 ש' 23), הרי שהיעדר החתימה מהווה פגם טכני בלבד, שאין בו כדי לשמוט את הקרקע מתחת לקבילות תוצאות בדיקת הדם.

16. דגימת הדם נמסרה למעבדה ביום התאונה - 10.10.16 בשעה 12:30 - לידי ד"ר גולצמן (ת/8א). ביום 13.10.16 נטלה אותה ד"ר שלמך (סגנית מנהלת המעבדה לטוקסיקולוגיה ולפרמקולוגיה קלינית), על מנת לבצע בה טיפול כימי, שלאחריו בוצעה הבדיקה הראשונית (ת/75). ב"כ הנאשם טוענים כי אין תיעוד אשר מלמד היכן נשמרה הבדיקה בשלושת הימים שחלפו עד בדיקה הראשונית, ועל כן תוצאת הבדיקה איננה קבילה כראייה.

על חשיבות תיעוד השרשרת הראייתית אין חולק:

"הלכה היא מקדמת דנא כי יש לתעד כדבעי את "שרשרת" תפיסת, שינוע ובדיקת מוצגים."

ע"פ 456/16 צ'ורני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) [4.7.17]

ב- עפ"ת 49139-12-15 **בן משה** נ' **מדינת ישראל** (פורסם בנבו) [4.2.16], הודגשה חשיבותו של התיעוד גם בכל הנוגע להעברת דגימות דם ושתן בתוך המעבדה אשר בודקת עבור משטרת ישראל את דגימות הדם והשתן:

" חשש שמא הוחלפה הדגימה שנלקחה מן המערער, מחמת טעות, בדגימה שנלקחה מאחר, מחייב רישום מדויק של כל מי שמעביר את הדגימה, או מטפל בה, תוך זיהוי את סימני זיהוי כדי להקטין למינימום את החשש לטעות. על התביעה להוכיח לבית המשפט כי חשש כזה אינו קיים. בניגוד לדעתו של בית משפט קמא, הנני סובר שאין לעשות אבחנה בין הצורך לשמור על שרשרת הראיות "שהשוטרים נדרשים למלא בנוגע לקבלת והעברת הדגימה" לזאת שבין כתלי המעבדה. המטרה היא זהה, לשמור על זיהוי מדויק של הדגימה הנבדקת ולמנוע כל חשש כי עורבבה באחרת או הוחלפה באחרת."

ואכן, מעדויותיהם לפני של עובדי המעבדה אשר בדקה את הדגימות שנלקחו מהנאשם עולה, כי בעקבות פסק הדין בעניין **בן משה** שונו נהלי הרישום במעבדה, וכיום ממלאים עובדי המעבדה טפסים המתעדים את שרשרת המוצג (ראו למשל - ת/71 ו- ת/75, וכן עדות ד"ר שלמך בעמ' 422 ש' 1-12). חרף זאת, לא תועדה בעניינו של הנאשם העובדה, הנטענת, לפיה מיד לאחרקבלת דגימת הדם ורישומה היא הוכנסה לחדר קור, שם היא נשמרה עד לביצוע הבדיקה. אני סבור שראוי היה לרשום בת/8א כי לאחר שהתקבלה ונרשמה דגימת הדם היא הועברה לחדר קור. רישום כזה היה מונע טענות וחששות מן הסוג שהועלו במקרה שלפניי. ואולם, בע"פ 987/02 **מדינת ישראל** נ' **זבידה** (פורסם בנבו) [10.5.04], נפסק כי לא כל פגם ברישום שרשרת העברת הראיות הוא פגם היורד לשורשו של עניין:

".... לפי השיטה הנוהגת אצלנו, אין לומר כי פגמים בניהול חקירה - ובכלל זה ליקויים

בסימון מוצגים ובתיקוד שרשרת העברתם - בהכרח יורדים לשורש ההליך המשפטי; יש לבחון קבילותה ומשקלה של כל ראיה על-פי מכלול נסיבות העניין, ובייחוד לפי סוג הפגמים, בהתחשב בשאלה אם היה בפגמים כדי לקפח הגנתו של הנאשם "

לאחר ששמעתי ארוכות את עדויות עובדי המעבדה אני סבור כי הפגם ברישום עליו הצביעו ב"כ הנאשם איננו יורד לשורש העניין ולא היה בו כדי לקפח את הגנתו של הנאשם. כאמור, לנאשם הייתה הזדמנות לחקור את כל עובדי המעבדה הרלוונטיים לעניין זה, והוא ניצל את זכותו עד תום. חשוב מכך, לגופו של עניין שוכנעתי מהעדויות ומהראיות כי אין חשש שדגימת הדם לא נשמרה בחדר קור, ומכל מקום אף אם היא לא הייתה נשמרת בחדר קור לא היה בכך כדי לגרום נזק לנאשם.

הנה כך, בת/75 רשמה ד"ר שלמך כי את הטיפול הכימי היא ביצעה "**בדגימה שהוצאה מחדר קור**". כמו כן, העידה ד"ר גולצמן אשר קבלה את הבדיקה, כי היא העבירה אותה מיד לאחר קבלתה לחדר קור (עמ' 288 ש' 21-20, עמ' 289 ש' 19-21). ד"ר גולצמן נשאלה כיצד היא יכולה לזכור שהכניסה את הדגימה לחדר הקור כאשר אין רישום על כך. בתשובתה מסרה ד"ר גולצמן כי היא אמנם איננה יכולה לזכור את הכנסתה של הדגימה הספציפית לחדר הקור (עמ' 302 ש' 18-19), אולם היא הוסיפה והסבירה כי מבחינתה היא לא סיימה את תהליך קבלת הדגימה בלי שהיא הכניסה אותה לחדר קור (עמ' 302 ש' 12-17, עמ' 303 ש' 24-16, עמ' 305 ש' 17-19). ד"ר שלמך העידה אף היא, כי הנוהל והנוהג במעבדה הם שדגימה שמתקבלת ואשר לא מבוצעת בה בדיקה מידית מוכנסת לחדר קור (עמ' 431 ש' 18-21). ד"ר שלמך נשאלה מדוע שמירת הדגימה בחדר הקור איננה מתועדת, ותשובתה לכך הייתה כי לפי הנוהל במעבדה אין צורך לתעד את הכנסת הדגימה לחדר הקור (עמ' 439 ש' 5-6), אולם היא עמדה על דעתה שהדגימה נשמרה בחדר הקור:

"היא הייתה בחדר הקור, היא הייתה בחדר הקור."

....

... אני חתומה (הכוונה בת/75 - א.ר.), על זה שהבדיקה בוצעה בדגימה שהוצאה מחדר קור ושהוחזרה אליו בתום הבדיקה.

....

אין לנו מקום אחר לשמור את הדגימות, רק בחדר הקור.

....

אם לא מתבצעת בדיקה מידית אז הדגימות של הדם הולכות ישר לחדר הקור"
(עמ' 435 ש' 12-24).

בנוסף, העיד גם ד"ר אשר גופר (המנהל לשעבר של היחידה לטוקסיקולוגיה משפטית), כי הנוהל הוא שלאחר קבלת דגימה היא מועברת לחדר קור. לדבריו מדובר בפעולה טריוויאלית לחלוטין שאין צורך לתעד, מה גם שאין מקום אחר שבו ניתן לשמור את הדגימות (עמ' 471 ש' 31 - עמ' 472 ש' 4, עמ' 473 ש' 18-22). ד"ר גופר גם הוסיף וציין, כי בשל העובדה שבמבחנות הדם שבהן עושה המשטרה שימוש יש חומר משמר המונע תהליכי ייצור אלוהול בדגימת הדם, אזי גם אם מבחנת הדם לא הייתה מוכנסת לחדר קור הדבר היה עשוי לפעול דווקא לטובת הנאשם, כיוון שחלק מהאלוהול היה צפוי להתנדף מהדם (עמ' 475 ש' 3-11, עמ' 477 ש' 13 - עמ' 478 ש' 3).

על יסוד עדויות אלה שוכנעתי כי הנוהג להכניס דגימות לחדר הקור הוא נוהג כל כך בסיסי ויסודי במעבדה עד

שמבחינת עובדי המעבדה הצורך לתעד פעולה זו מיותר. עדויות אלה בצירוף הרישום שנעשה בת/75, לפיו ד"ר שלמך הוציאה את הדגימה מחדר הקור, הביאוני לכלל מסקנה כי החשש שמא דגימת הדם של הנאשם לא הוכנסה לחדר הקור הוא חשש תיאורטי לחלוטין. יתר על כן, כפי שהעיד ד"ר גופר, שוכנעתי כי גם אם הדגימה לא הייתה נשמרת בחדר הקור הרי שהדבר לא היה פוגע בהגנת הנאשם, אלא אולי היה מסייע לו שכן רמת האלכוהול בדגימת הדם הייתה יורדת דווקא.

אשר על כן טענות ב"כ הנאשם לעניין הטיפול בדגימת הדם מרגע קבלתה ועד לרגע הוצאתה מחדר הקור נדחות.

17. משמעות אי העדתה של אחת מעובדות המעבדה

כאמור, אחת מעובדות המעבדה - הגב' טבצ'ניק - אשר נטלה חלק בביצוע הבדיקות לא העידה מסיבות רפואיות, ועל כן טוענים ב"כ הנאשם כי תוצאות הבדיקות אינן קבילות. לביסוס עמדתם הפנו ב"כ הנאשם לשני פסקי דין בהם זוכו נאשמים בשל העובדה שהגב' טבצ'ניק לא העידה (ראו - פ"ל (תעבורה תל אביב) 7326-02-16 **מדינת ישראל נ' ערוסי** [פורסם בנבו] (6.9.17); פ"ל (תעבורה ירושלים) 7824-12-14 **מדינת ישראל נ' בנימין** [פורסם בנבו] (15.1.17)).

ב"כ המאשימה טוען כי לפי הלכת **מרציאנו** (ע"פ 566/89 **מרציאנו נ' מדינת ישראל** פ"ד מו (4) 539 (1992)), ניתן בהתקיים תנאים מסוימים להסתפק בהעדת המומחה שנתן את חוות הדעת. כמו כן, טוען ב"כ המאשימה כי הטענות בעניינה של טבצ'ניק רלוונטיות אך ורק לבדיקה שבה היא הייתה מעורבת - הבדיקה לאיתור שרידי קוקאין - והיא איננה רלוונטית לבדיקה האחרת והנפרדת שבמסגרתה נמצאו שרידי קנאביס בשתן של הנאשם. ובכל מקרה, לטענת ב"כ המאשימה הבדיקה הנוספת לאיתור שרידי קוקאין נערכה ללא השתתפותה של טבצ'ניק ולכן היא קבילה.

להלן נדון בטענות הצדדים כסדרן.

18. בעניין **מרציאנו** הנ"ל נפסק כי:

"ההתפתחות הטכנולוגית, החברתית והכלכלית של העידן המודרני הביאה למספר הולך ורב של מקרים, שבהם נקבעים מימצאים עובדתיים, בעיקר טכניים, על-ידי גופים קולקטיביים, הפועלים לפי מערכת של נהלים שנקבעו מראש; אם קיימת מערכת מסודרת של בקרה על קיומם הדווקני של הנהלים, תוך בדיקה מידגמית נאותה, המאשרת את האופן המדויק והנכון שבו פועלים יחידה הגוף הקולקטיבי, קיימת הסתברות גבוהה ביותר, שתעודה שנמסרה או עדות שניתנה על-ידי האחראי על היחידה, המפקח על שמירת הנהלים וכן על ביצועם ויישומם, משקפות אל נכון את נכונות הממצא; והוא - אף על-פי שהאחראי, הוא עצמו, אינו יכול לאשר מידיעתו הבלתי אמצעית, שבדיקה מסוימת ביחידה שבפיקוחו אמנם נערכה."

על כן, נקבע בעניין **מרציאנו** כי כחריג לכלל בדבר אי קבילותן של עדויות שמיעה ניתן לקבל כעדות

קבילה חוות דעת של מומחה אף אם היא נסמכת על פעולות שבצעו אחרים אשר לא העידו במשפט, זאת בהתקיים התנאים הבאים:

"א. שהרישומים נערכו על-ידי עובד מיומן של יחידה בשירות הציבורי; ב. לפי החובה החוקית שהייתה מוטלת עליו; ג. לפי הנהלים שבגדרם פעל; ד. שהיה פיקוח ממשי על קיום הנהלים; ה. שקיימת הסתברות ראייתית גבוהה שתוכנם של הרישומים אמת; ו. שהרישומים מוגשים לראיה על-ידי ראש היחידה או האחראי לה שבכוחו להעידשכל התנאים הנזכרים לעיל נתקיימו."

בית המשפט חזר ואישר את הלכת **מרציאנו** בהחלטה שניתנה במסגרת ע"פ 456/16 צ'ורני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (4.7.17) בקובעו כי:

"...שאלת קבילותן של עדויות מומחים, הנסמכות על עדויות מפי עובדים זוטרים הכפופים להם, גם היא נדונה לא פעם. בית המשפט הכיר בכך שבמצבים רבים עבודתם של מומחים מתבצעת בסיועם של גורמים אחרים הכפופים להם ופועלים על פי מקבץ מוגדר של נהלי עבודה ופרוצדורות ארגוניות. העובדה שמומחה המעיד בפני בית המשפט מסתייע בעבודתו בעזרתו של אדם אחר, הנמצא תחת פיקוחו הישיר וההדוק של המומחה ופועל בהתאם להנחיותיו, אינה הופכת את עדותו של המומחה לעדות שאינה קבילה רק מטעם זה. עם זאת, אין בכך כדי למנוע מההגנה להעלות טענות כנגד מרכיבי עדות המומחה ובתוך כך גם נגד פעולותיו של האדם בו נעזר המומחה (ע"פ 566/89 מרציאנו נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(4) 539 (1992); ע"פ 4117/06 מקייטן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (22.2.2010) (להלן: עניין מקייטן); ע"פ 5073/11 חנוכה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (12.11.2014); ע"פ 5928/99 גלדסון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (1.9.2005)). מכל מקום, חשש ספקולטיבי לקיומו של כשל בעבודתם של הכפופים למומחה, ללא בדל של תשתית ראייתית קונקרטית לכשל כאמור, אין בו כדי להפוך את עדותו של המומחה לבלתי קבילה. זאת להבדיל מחשש המבוסס ברמה שהיא מעבר להשערה גרידא, אשר יתכן שיעורר את הצורך בהעדת העובד הספציפי בתוך המעבדה (ראו עניין בן משה)."

בהמשך להלכות אלה נבחן להלן את נסיבות העניין הקונקרטי - מעמדה של המעבדה בה עסקין, נהלי העבודה והפיקוח הנהוגים במעבדה, חלקה המעשי של גב' טבצ'ניק בביצוע הבדיקות, יתר הראיות בתיק כאינדיקציה לכך שחוות הדעת איננה שגויה - ולאחר מכן נכריע בטענת ב"כ הנאשם.

19. מהמסמכים שהוגשו עולה כי מדובר במעבדה של בית חולים שיבא בתל השומר שהוא בית חולים ממשלתי (ראו, למשל, כותרת המסמך ת/76). מדובר אפוא, ביחידה של השירות הציבורי.

חוות הדעת בנוגע לתוצאות בדיקות דגימות הדם והשתן נערכו על ידי ד"ר שלמך וד"ר גופר אשר שמשו בתפקיד ניהולי במעבדה, ומשום כך יש ביכולתם להעיד על שיטות העבודה והנהלים הקיימים במעבדה. מעבר לכך העידו ונחקרו בחקירה נגדית גם עובדי מעבדה זוטרים יותר בנוגע לשיטות העבודה והנהלים הנהוגים במעבדה.

התוצאה היא, שאף ללא שמיעת עדותה של הגב' טבצ'ניק נפרשה לפניי בית המשפט תמונה מלאה לגבי אופן פעולת המעבדה.

להלן התמונה שנפרשה לפניי בית המשפט.

מעדותה של ד"ר שלמך - סגנית מנהלת המעבדה - עולה כי מדובר במעבדה אשר קבלה הסמכה מאת הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, ומשום כך המעבדה חייבת לפעול ופועלת בפועל לפי הנחיות הרשות (עמ' 413 ש' 27-15), לרבות הקפדה על תיעוד מלא של הפעולות המבוצעות במעבדה (עמ' 421 ש' 29 - עמ' 422 ש' 1). ד"ר שלמך תיארה בהקשר זה את ההקפדה על קיומם של רישומים מידיים בנוגע לכל פעולה המבוצעת במעבדה (עמ' 422 ש' 1-12). ואכן, התיעוד המלא של הבדיקות שנערכו בעניינו של הנאשם הוגש לבית המשפט.

מעדותה של ד"ר שלמך עולה כי קיימת במעבדה מערכת של הסמכות לפיהן נקבע איזה עובד מעבדה מוסמך לבצע איזו בדיקה (ראו - עמ' 455 ש' 27-29).

ד"ר שלמך גם העידה כי במעבדה מתבצעים באופן שגרתי כיוול ובדיקת איכות של מכשירי הבדיקה. לדבריה בטרם מוכנסות הדגימות האמתיות למכשירים מוכנסים אליהם "בקרים", שהם בקבוקונים שבהם יש כמויות ידועות מראש של החומרים הנבדקים. הבקרים נבדקים במכשירים ולאחר מכן מתקבלת עקומת כיוול שאמורה להתאים לכמויות החומר הידועות שמצויות בבקרים השונים. רק אם עקומת הכיוול תואמת את התוצאות הצפויות מכניסים למכשירים את הדגימות האמתיות (עמ' 413 ש' 28 - עמ' 414 ש' 20), זאת לא לפני שמוכנסת למכשיר דגימה נקייה (blank), על מנת לוודא שלא נותרו במכשיר חומרים מדגימה קודמת (עמ' 465 ש' 13-23). רק לאחר שהמכשיר מורה כי הבדיקה הנקייה אכן נקייה מוכנסות למכשיר הדגימות האמתיות.

ד"ר שלמך העידה כי בחדר הקור שוררת טמפרטורה מבוקרת וכי לאחר שעות העבודה הוא נעול (עמ' 415 ש' 11-9).

ד"ר שלמך הוסיפה והעידה כי כל דגימה אשר מתקבלת במעבדה מקבלת מספר חד ערכי וברקוד שמלווים את הדגימה לכל אורך התהליך, ובלעדיהם לא ניתן להכניס את הדגימה למכשיר הבדיקה (עמ' 422 ש' 28 - עמ' 423 ש' 6).

ד"ר שלמך הסבירה כי בכל הנוגע לבדיקות השתן לאיתור סמים הרי שמבוצעות שתי בדיקות - בדיקת סריקה ראשונית ואחר כך בדיקת אימות - וככל שאין התאמה בין תוצאות שתי הבדיקות אזי ברור שנפלה טעות כלשהי בבדיקה אם כי, לדבריה: **"תודה לאל אנחנו לא נתקלים במקרים האלה"** (עמ' 423 ש' 23 - עמ' 424 ש' 11).

ד"ר שלמך הוסיפה והדגישה כי עובדי המעבדה עוברים הכשרה, וכי עבודתם מבוצעת לפי "פרוטוקולים", דהיינו נהלים שנקבעו מראש (עמ' 424 ש' 11-12).

כאמור, בנוסף לד"ר שלמך העיד גם ד"ר אשר גופר, אשר לדבריו היה ממונה במשך למעלה מעשרים שנה על כל בדיקות הסמים והאלכוהול במעבדה. את הבדיקה בעניינו של הנאשם הוא ביצע במסגרת עבודתו החלקית במעבדה כגמלאי (עמ' 469 ש' 2-5). ד"ר גופר העיד כי יש למעבדה גם הסמכה

בינלאומית וגם הסמכה מאת הרשות בישראל (עמ' 468 ש' 17-20). ד"ר גופר אישר את דברי ד"ר שלמך לגבי התיעוד הקפדני של הפעולות המבוצעות במעבדה, ולגבי הפעולות שננקטות במסגרת בקרת האיכות על עבודת המעבדה (עמ' 469 ש' 6-13).

המסקנה העולה מעדויות אלה, שאין כל סיבה לפקפק במהימנותן, היא שהמעבדה בה עסקין עונה על הנדרש בהלכת **מרציאנו** מבחינת מעמדה, ומבחינת הנהלים, שיטות העבודה, ושיטות הבקרה והפיקוח הנהוגות בה.

אשר לתנאי הנוסף, שעניינו קיומה של "**הסתברות ראייתית גבוהה שתוכנם של הרישומים אמת**", גם תנאי זה מתקיים בענייננו לנוכח העובדה שהנאשם הודה כי צרך סמים ואלכוהול זמן לא רב לפני התאונה, ולנוכח העובדה שלאחר התאונה נדף ממנו ריח של אלכוהול והוא נכשל בבדיקת נשיפון (השוו - עניין **צ'ורני** בפסקה 22 להחלטה).

20. עתה נבחן את היקף חלקה של הגב' טבצ'ניק בפעולות הבדיקה שבוצעו בקשר עם הדגימות שנלקחו מהנאשם. ונזכיר, בדגימות שנלקחו מהנאשם בוצעו שלוש בדיקות - בדיקת דגימת שתן לאיתור שרידי קנאביס וקוקאין, בדיקת דגימת דם לאיתור אלכוהול ובדיקה חוזרת של דגימת השתן לבדיקת שרידי קוקאין. נוסף ונזכיר, כי כל דגימת שתן נבדקה פעמיים - בפעם הראשונה בוצעה סריקה ראשונית לאיתור סמים ובפעם שנייה בוצעה בדיקת אימות. כל אחת מבדיקות דגימת השתן כוללת אף היא שני שלבים - שלב של מיצוי החומר מדגימת השתן ("הטיפול הכימי") ושלב של בדיקת המיצוי במכשיר. במקרה שלפני גם דגימת הדם נבדקה פעמיים - בדיקה ראשונית ובדיקה סופית.

21. אשר לבדיקת דגימת השתן - מעיון בראיות הנוגעות לבדיקות השתן עולה כי טבצ'ניק נטלה חלק רק בביצוע בדיקת השתן המקורית. על פי ת/71 (שרשרת הראיות התוך מעבדתית) ועל פי ת/73 (התיק האנליטי של בדיקות השתן), תפקידה של טבצ'ניק הסתכם בביצוע טיפול כימי בשתן לצורך בדיקת הסריקה, כאשר כל שאר הפעולות הקשורות בבדיקת השתן המקורית, קרי - ביצוע בדיקת הסריקה עצמה, ובעיקר הטיפול הכימי לקראת ביצוע בדיקת האימות וביצוע בדיקת האימות עצמה, בוצעו על ידי אחרים שהעידו ונחקרו בחקירה נגדית. יוצא אם כן, כי חלקה של טבצ'ניק בביצוע בדיקות השתן היה קטן, והוא לא נגע כלל לבדיקות החשובות ביותר, שהן בדיקת האימות המקורית ובדיקת השתן החוזרת.

22. בנוגע לבדיקת דגימת הדם - מהמוצג ת/76 (התיק האנליטי של בדיקת הדם), עולה כי שמה של טבצ'ניק מופיע בשני מסמכים המסומנים א1 וא2. מסמך א1 הוא תיעוד של תוצאת הבדיקה הראשונית של רמת האלכוהול בדמו של הנאשם. במסמך זה נרשם כי מי שביצע את הבדיקה (operator), זו "אסתר", קרי - ד"ר שלמך, ואילו שמה של טבצ'ניק מופיע במסמך זה תחת הכותרת "last changed". מסמך א2 הוא תיעוד של תוצאות בדיקה של בקר qc50mg%. במסמך זה מופיעה שמה של טבצ'ניק כמי שבצעה את בדיקת הבקר (operator) בשעה 12:50, וכן מופיע שמה תחת הכותרת "last changed" בשעה 12:23. התמונה המתקבלת ברורה, טבצ'ניק בדקה בקר במכשיר בשעה 12:50 ולצורך כך בצעה לפני כן שינוי במכשיר. לאחר מכן בצעה ד"ר שלמך את בדיקת הדגימה עצמה, מבלי

לשנות דבר במכשיר, ולכן שמה הופיע תחת הכותרת "operator" בעוד ששמה של טבצ'ניק המשיך להופיע תחת הכותרת "last changed". סיכומם של דברים, תפקידה של טבצ'ניק בכל הנוגע לבדיקת הדם הסתכם בביצוע בדיקה של בקר אחד לפני שבוצעה בדיקת האלכוהול הראשונית, ולא הייתה לה כל נגיעה לבדיקת האלכוהול הסופית. המסקנה המתבקשת היא כי חלקה של טבצ'ניק בביצוע בדיקות דגימת הדם היה אף הוא קטן ביותר. לשם השלמת התמונה ראוי להדגיש כי אין חולק על כך שבמסגרת בדיקת הבקר לא נדרשה טבצ'ניק לגעת כלל בדגימת הדם של הנאשם, וכן יודגש כי לטבצ'ניק לא הייתה כל נגיעה לבדיקה הסופית של דגימת הדם.

23. לאור כל האמור, שוכנעתי כי מתקיימים תנאי הלכת **מרציאנו**, המאפשרים לקבל כראייה קבילה את חוות הדעת של ד"ר שלמך ושל ד"ר גופר חרף העובדה שהגב' טבצ'ניק לא העידה.

24. טענות נוספות בנוגע לאי קבילות חוות הדעת בעניין בדיקות הדם והשתן

ב"כ הנאשם טענו כי תוצאת בדיקת הדם איננה קבילה כיוון שבטופס הדיווח על תוצאות הבדיקה הראשונית של דגימת הדם (ת/72), נרשם שמספר הדגימה שנבדקה הוא 142001717/16, בעוד שהמספר הנכון של הדגימה הוא 142001850/16, כאמור בטופס שרשרת הראיות התוך מעבדתית אשר נוגע לבדיקת הדם (ת/75).

ד"ר שלמך אשר ערכה את ת/72 נחקרה בעניין זה, והסבירה כי כאשר ערכה את ת/72 היא השתמשה ב"שבלונה", כלשונה, של טופס דיווח קודם שעסק בבדיקת דגימה אחרת והיא שכחה לעדכן את מספר הדגימה הנכון (עמ' 441 ש' 1-3). הסברה של ד"ר שלמך משכנע משני טעמים; ראשית, משום שבת/72 רשומים פרטי הזיהוי הנכונים של הנאשם. ושנית, וזה העיקר, משום שבמסמכים הגולמיים של בדיקת דגימת הדם, אשר מצויים בתיק האנליטי של הבדיקה (ת/76), רשום מספר הדגימה הנכון. סבורני כי יש להעדיף את הנתונים הרשומים במסמכים הגולמיים על פני רישום אחר המופיע בת/72, שהוא מסמך שאיננו גולמי, במובן זה שהוא מהווה דיווח מאוחר על תוצאת הבדיקה והוא איננו מסמך שהופק ממכשירי הבדיקה עצמם. ועוד חשוב לציין, כי התוצאה עצמה שדווחה במסגרת ת/72 תואמת את התוצאות שהופקו ממכשירי הבדיקה כאמור בתיק האנליטי. עובדה זו מחזקת את הטענה לפיה הטעות במספר הדגימה כפי שהוא נרשם בת/72 היא טעות טכנית גרידא.

ד"ר שלמך נשאלה כיצד היא יודעת שהנתון השגוי בת/72 הוא מספר הדגימה דווקא ולא פרטי הנאשם, והאם יתכן שכל המסמכים שבתיק האנליטי מתייחסים לדגימה שאיננה של הנאשם וכי הדגימה של הנאשם היא דווקא זו שמספרה מסתיים בספרות 1717, כפי שנרשם בת/72. לכך השיבה ד"ר שלמך כי הדבר איננו אפשרי, כיוון שהדגימה של הנאשם התקבלה במעבדה חודש אחרי שהתקבלו במעבדה הדגימות שקבלו את המספרים שהסתיימו בספרות 1700 ואילך (עמ' 441 ש' 20-29, עמ' 442 ש' 29 - עמ' 443 ש' 2). ראייה חותכת לכך שתשובה זו נכונה, ושהמספר המסתיים בספרות 1850 הוא מספר דגימת הדם של הנאשם, ניתן למצוא בת/8א המתעד את מסירת הדגימה במעבדה ואת העובדה שהיא קבלה את המספר המסתיים בספרות 1850. טענות ב"כ הנאשם נדחות אפוא.

25. טענה נוספת שהעלו ב"כ הנאשם, הפעם בנוגע לבדיקת השתן לאיתור קנאביס, היא שלמרות שלפי

הטענה הבדיקה בוצעה על ידי ד"ר שלמך הרי שבמסמכים שהופקו ממכשיר הבדיקה (ראו - התיק האנליטי של הבדיקה - ת/73 - במסמכים המסומנים 1 ואילך), הודפס כי מי שבצעה את הבדיקה זו עובדת מעבדה בשם שאהד, והרישום תוקן בכתב יד כך שנרשם "ester" במקום שאהד.

ester, הלא היא ד"ר אסתר שלמך, ושאהד העידו בעניין זה בבית המשפט. ד"ר שלמך הסבירה כי היא שכחה להקליד למכשיר את שמה כמבצעת הבדיקה, וכאשר ראתה בזמן אמת כי המסמכים הודפסו עם שמה של שאהד היא שינתה את השם בכתב יד (עמ' 461 ש' 12 - עמ' 463 ש' 11). שאהד נחקרה אף היא בבית המשפט ומסרה הסבר דומה לזה שמסרה ד"ר שלמך (עמ' 337 ש' 18-26). ככלל עדויותיהם של כל עובדי המעבדה היו עקביות, בהירות וזהירות, ועל כן מהימנותן גבוהה. לפיכך אני מקבל את ההסבר שמסרו ד"ר שלמך וגב' שאהד ודוחה את טענת ב"כ הנאשם.

26. קבילות בדיקת השתן החוזרת

שאלה שונה ונפרדת היא שאלת קבילותה של בדיקת דגימת השתן **החוזרת** שבוצעה לבקשת המאשימה, ואשר בעקבותיה הוגשה חוות הדעת של ד"ר שלמך בדבר הימצאות תוצר חילוף של קוקאין בשתן של הנאשם (ת/82). חשיבותה של שאלה זו פחתה משעה שקבעתי לעיל כי חוות הדעת המקוריות קבילות, ולפיכך אדון בה בקצרה בלבד.

ב"כ הנאשם טענו כי נפלו פגמים בשרשרת הראייתית הנוגעת לבדיקה החוזרת. כך, בת/83 - תעודת עובד ציבור בנוגע לשרשרת הראיות התוך מעבדתית - לא רשמה הגב' מרינה שוויצר כי את הדגימה שנדרשה לצורך ביצוע הטיפול הכימי היא הוציאה מחדר הקור, למרות שיש משבצת מיוחדת בטופס המיועדת לרישום כזה (עמ' 299-299 לחקירתה הנוספת של ד"ר שלמך מיום 20.11.17). טענה זו איננה משכנעת שכן, כאמור לעיל, שוכנעתי כי הנחת הדגימות בחדר הקור והוצאתן ממנו הן פעולות בסיסיות וטרוויאליות מבחינת עובדי המעבדה, ולכן אף בהעדר רישום מפורש אין חשש שמא דגימת השתן נשמרה במקום אחר כלשהו. ב"כ הנאשם הפנו לכך שהגב' שוויצר העידה כי לאחר שסיימה את הטיפול הכימי בדגימה היא הניחה אותה על שולחנה של שאהד (עמ' 332 ש' 15-26), בעוד ששאהד העידה כי נטלה את החומר לבדיקה מחדר הקור (עמ' 336 ש' 9-14). לטענת ב"כ הנאשם סתירה זו מעלה חשש שאירע בלבול בבדיקת דגימת השתן. גם טענה זו איננה משכנעת, כיוון שעיון בפרוטוקול (עמ' 332) מלמד שגב' שוויצר לא העידה כי היא זוכרת שהניחה את הדגימה על שולחנה של שאהד, אלא היא העידה כי יתכן שהיא הניחה אותה על השולחן ויתכן שהניחה אותה בחדר הקור.

ובכל זאת, שני עניינים מעלים ספק בנוגע לבדיקה החוזרת ולתוצאותיה. ראשית, הגב' שוויצר אשר ביצעה את הטיפול הכימי בדגימת השתן לצורך הבדיקה החוזרת ציינה כי לאחר שנטלה את השתן לצורך הטיפול הכימי: **"הדגימה אזלה"** (ת/83), אלא שבבית המשפט הוצג הבקבוקון עם שארית הדגימה של הנאשם והתברר שעוד נותרה בו כמות שמספיקה לבדיקה נוספת (עמ' 323 ואילך לחקירת גב' שוויצר מיום 20.11.17). כמו כן, קיים פער של 23% בין תוצאת הבדיקה החוזרת לתוצאת הבדיקה המקורית, בעוד שלפי עדותה של ד"ר שלמך הפער המקובל כסביר בבדיקות שמבוצעות בשתן טרי הוא 20% בלבד (חו"ד ד"ר שלמך - ת/82, וכן עמ' 292 לחקירתה הנוספת ש' 15-16). ד"ר שלמך ייחסה בעדותה את הסטייה הגדולה מהמקובל בין בדיקת השתן המקורית לבין תוצאת הבדיקה החוזרת בכך שהבדיקה החוזרת בוצעה בשתן קפוא שהופשר (עמ' 305 ש' 5-8,

עמ' 306 ש' 3-6), ברם במקביל היא הבהירה כי היא לא ביצעה מעולם בדיקה על דגימת שתן שהופשרה, ואף לא ערכה מחקר בעניין השפעת הקפאת הדגימה על הפער בין תוצאת הבדיקה שבוצעה בשתן טרי לעומת תוצאת הבדיקה שבוצעה בשתן קפוא שהופשר. במצב דברים זה, הפער בין תוצאות הבדיקות אשר חורג מהמקובל, בשילוב עם הגרסה הלא ברורה לגבי שארית השתן שנותרה או לא נותרה לאחר הבדיקה החוזרת, קם ספק סביר בדבר מהימנות תוצאות הבדיקה **החוזרת** ולפיכך לא ניתן לקבוע בהתבסס עליה ממצא לחובת הנאשם.

27. העולה מן המקובץ לעיל הוא, שקיימות בפני בית המשפט תוצאות הבדיקות המקוריות, שהן קבילות ומשקלן גבוה, לפיהן נמצאו בשתן של הנאשם תוצרי חילוף חומרים של קנביס וקוקאין, וכי בדמו של הנאשם נמצאה רמת אלכוהול בכמות של 101mg%. לפיכך, בהתאם להגדרת הדין הנאשם נהג ברכב בהיותו שיכור.

ואולם, חרף הממצאים האמורים טוען הנאשם כי הלכה למעשה נהיגתו לא הושפעה מהאלכוהול והסמים שצרך. טענה זו אין בידי לקבל, למעט לעניין העדר השפעת הסם מסוג קוקאין על הנאשם. כאמור לעיל, הוכח באמצעות עדותו של קלב, כי בשעה שיצא הנאשם מביתו של קלב והחל לנהוג הוא היה "עייף גמור" - כלשונו של קלב. ודוק, לא היה מדובר בעייפות סתם, אלא במצב שנבע מהשפעתם הישירה של האלכוהול והקנביס שצרך הנאשם בכמויות לא זניחות כלל. זאת אנו למדים מעדותו של קלב במשטרה, לפיה הוא הציע לנאשם להישאר עוד זמן מה בביתו כדי: "**שיעבור לו האלכוהול והסטלה של העישון**" (ת/59 ש' 22-25). חזקה על קלב שידע לזהות היטב את מצבו של הנאשם, שאת הרגלי צריכת הסמים והאלכוהול שלו ואת השפעתם עליו הוא הכיר ממפגשים קודמים ביניהם. התאונה אירעה כחצי שעה בלבד לאחר שהנאשם עזב את ביתו של קלב כשהוא "עייף גמור" מהאלכוהול והסמים, ואין שום סיבה להניח כי בזמן הקצר הזה פגה לגמרי השפעתם של חומרים אלו. התנהגותו של הנאשם מיד לאחר התאונה לא הייתה אמנם מאוד מחשידה, ברם נדף ממנו ריח של אלכוהול והתנהגותו הייתה מספיק מחשידה כדי שהוא יתבקש לבצע בדיקת נשיפון, בדיקה שבה הוא **נכשל**. שונים הם פני הדברים בכל הנוגע להשפעת הסם מסוג קוקאין על הנאשם. הנאשם אמנם צרך קוקאין אך הדבר אירע כשבוע לפני התאונה, וגם המומחית ד"ר שלמך העידה כי כמות תוצר חילוף החומרים של הקוקאין שנמצא בדגימת השתן של הנאשם הייתה נמוכה. לנוכח כל האמור, טענת הנאשם נדחת, למעט בעניין אי השפעת צריכת הקוקאין על נהיגתו.

28. לאור כל האמור אני קובע כי הוכחו עובדות כתב האישום לעניין העבירות של נהיגה בשכרות ונהיגה תחת השפעת אלכוהול וסמים.

29. מנגנון התאונה

משבאנו לכאן, נדון להלן בסוגיית מנגנון התאונה ובשאלת חלקו של הנאשם בתוצאות הטראגיות שלה. תחילה נציג את חוות הדעת של הבוחן אילן יוסף אשר הוגשה מטעם המאשימה, לאחר מכן נציג את גרסת הנאשם לתאונה וכן את חוות הדעת של הבוחן יצחק עמיאל שהוגשה מטעם הנאשם, ולבסוף, נציג את גרסאות יתר העדים לתאונה ונקבע את הממצאים הנובעים מכל האמור. ואולם, בטרם נעשה כן נזכיר בתכלית הקיצור את

השתלשלות התאונה כנטען בכתב האישום.

על פי כתב האישום הנאשם נסע ברכב מסוג אם. ג'י. בכביש ירושלים תל אביב, בנתיב השמאלי מבין שני הנתיבים המובילים לכיוון ירושלים. לפני הנאשם נסע אחמד שוויקי (להלן - "שוויקי") ברכב מסוג פיאט. בשול הדרך מצד שמאל, מעט לפני מחלף שער הגיא, עמד רכב המנוחים מסוג מזדה, זאת בשל תקלה. נוסעי המזדה עמדו מחוץ לרכב. הנאשם נסע במהירות גבוהה ולא שמר על מרחק מרכב הפיאט. בהמשך לכך התקרב הנאשם לרכב הפיאט, ואז ניסה לסטות ימינה, אלא שחלקו השמאלי קדמי של רכב הנאשם פגע בחלקו הימני אחורי של רכב הפיאט. כתוצאה מהפגיעה סטה רכב הפיאט שמאלה, פגע במעקה הבטיחות שמפריד בין נתיבי הנסיעה לירושלים לנתיבי הנסיעה לתל אביב, התנגש בחלקו האחורי שמאלי של רכב המזדה, ופגע במנוח ובמנוחה שעמדו ליד המזדה. כתוצאה מהפגיעה הוטלו המנוח והמנוחה אל מעבר למעקה הבטיחות. כמו כן פגע הפיאט ביתר נוסעי רכב המזדה. במקביל לפגיעת רכב הפיאט ברכב המזדה, וכתוצאה מפגיעת רכב הנאשם ברכב הפיאט, סטה רכבו של הנאשם ימינה והתנגש בחלקו האחורי שמאלי של רכב פיג'ו, בו נהג עילי אורן, אשר נסע בנתיב הימני המוביל לכיוון ירושלים. כתוצאה מהפגיעה סטה רכב הפיג'ו שמאלה ונעצר על אי תנועה.

30. חוות דעתו של הבוחן אילן יוסף

השוטר אילן יוסף (להלן - "יוסף"), הוא בוחן תנועה בעל וותק של עשרים שנה, והוא ערך את חוות הדעת הנוגעת לתאונה (ת/35). בחוות דעתו מציין יוסף כי לא מצא על הכביש כל חומר או גורם שיכול היה להביא להחלקה או לאיבוד שליטה על הרכב מצדו של הנאשם או מצדו של שוויקי שנהג בפיאט, וכי לשניהם היה שדה ראייה של 200 מטר לפנים.

ברכב הנאשם מצא יוסף נזק בחזית שמאל ונזק בדופן ימין קדמית. כן מצא יוסף שבר של בקליט מתחת למכסה המנוע של רכב הנאשם. ברכב הפיאט מצא יוסף נזק בחזית צד שמאל, לרבות חלון חזית צד שמאל שבור, וכן נזק בחזית צד ימין, לרבות שבר "עכביש" בחלון חזית צד ימין. ברכב המזדה של המנוחים מצא יוסף נזקים בחלק האחורי בצד שמאל, וכן מצא כי החלון האחורי של הרכב היה שבור.

לחוות דעתו צירף יוסף תרשים בו מסומנים הממצאים הפיסיים שנמצאו בזירה (נספח ת/35, וכן ראו - תרשים זהה אך גדול יותר שצורף במסגרת ת/38). להלן נסקור ממצאים אלו ממערב למזרח, דהיינו מהמקום שבו החלה התאונה ועד למקום שבו נמצאו כלי הרכב בתום התאונה. בראשית מצא יוסף שני סימני צמיגים ללא חריצים - "סימני היזרקות" - המובילים לכיוון רכב הנאשם (סומנו יג'). לדעת יוסף סימנים אלו נוצרו על ידי הגלגל השמאלי הקדמי והגלגל הימני האחורי של רכב הנאשם, והם מעידים על מיקום רכב הנאשם עובר לתאונה. בערך באותו מקום מצא יוסף סימן צמיג נוסף, ללא חריצים, אשר לדעתו יתכן כי נוצר על ידי הגלגל השמאלי אחורי של רכב הפיג'ו. מעט לאחר מכן לכיוון מזרח, מצא יוסף ריכוז שברי פלסטיק של רכב הנאשם ושל רכב הפיאט (סומנו יב'). בערך באותו מקום בצד ימין של הכביש נמצא רכב הנאשם בתום התאונה (סומן בתרשים כרכב א'). מעט מזרחה יותר לכיוון ירושלים, בשול הדרך השמאלי, מצא יוסף סימן פגיעה במעקה הבטיחות (סומן ט') ולידו, בתוך השול, שני סימני צמיגים (סומנו י'). לדעת יוסף סימן צמיג אחד נוצר על ידי הגלגל הימני הקדמי של רכב הפיאט, ואילו הסימן השני נוצר על ידי הגלגל השמאלי האחורי של רכב הפיג'ו. הקביעה בעניין הסימן השני שגויה בעליל, כיוון שאיש איננו טוען שרכב הפיג'ו עמד או נסע ליד השול השמאלי.

ואכן בעדותו בבית המשפט אישר יוסף כי מדובר בטעות סופר, וציין כי לדעתו את סימן הצמיג יצר רכב מנוחים (עמ' 14 ש' 28-10 וכן עמ' 53 ש' 4-7). לדעת יוסף מיקום הפגיעה במעקה הבטיחות וסימני הצמיגים מעידים על מקום עמידת רכב המנוחים עובר להתנגשות של רכב הפיאט בו, וכן הם מעידים על מקום ההתנגשות עצמה. מיד לאחר מקום הפגיעה במעקה הבטיחות ולאחר מקום הימצאות סימני הצמיגים, בתוך השול אך מעט יותר ימינה לכיוון הכביש, מצא יוסף ריכוז שברי זכוכיות של רכב המנוחים (סומן 2), ולידו שובל של נוזל (סומן ה'), אשר נמשך ממקום ריכוז השברים ועד למקום עצירת רכב הפיאט בתום התאונה. יוסף הסביר בעדותו כי לדעתו מדובר בשובל של נוזל השייך לרכב הפיאט, כיוון שרכב זה נפגע בחזיתו בהתנגשות עם מעקה הבטיחות ועם רכב המנוחים, ומשום שהנוזל מוביל למקום עמידת הפיאט בתום התאונה (עמ' 15 ש' 27 - עמ' 16 ש' 3). כמו כן, בקו אחד עם קו סיום ריכוז השברים שסומן 2, אך בנתיב הימני של הכביש, מצא יוסף שברי פנס אחורי של רכב הפיג'ו (סומן 3).

על יסוד כל הממצאים האמורים כתב יוסף בחוות דעתו כי התאונה התרחשה באופן הבא:

"רכב 1 (רכב הנאשם - א.ר.) נסע בכביש מס' 1 מזרח ולקראת ק"מ 37.5 פגע עם חזיתו צד שמאל בחלק האחורי צד ימין של רכב 2 (רכב הפיאט של שוויקי - א.ר.) שהיה לפניו. כתוצאה מפגיעה זאת רכב 1 נזרק ימינה בהחלקה צידית ורכב 2 נזרק שמאלה. רכב 1 השאיר סימני צמיגים בהיזרקות ימינה, ותוך כדי ההיזרקות פגע עם דופן ימין קדמי בחלק האחורי צד שמאל של רכב 4 (רכב הפיג'ו - א.ר.). מצאתי סימן צמיג בנתיב הימני שיתכן שרכב 4 השאיר אותו עם גלגל שמאלי אחורי. רכב 2 נזרק שמאלה כתוצאה מהפגיעה של רכב (הכוונה כתוצאה מפגיעת רכב הנאשם - א.ר.), פגע במעקה הבטיחות שמצד שמאל עם דופן שמאלי קדמי, התנגש עם חזית צד ימין בחלק האחורי צד שמאל של רכב 3 (רכב המזדה של המנוחים - א.ר.), שעמד על השוליים שמצד שמאל ופגע בנוסעים מרכב 3 שיצאו מהרכב. בזירה נמצאו שלוש קבוצות של ריכוזי שברי פלסטיק וזכוכיות המצביעות בקירוב על המיקום וסדר ההתנגשות של כלי הרכב.

....

ערכתי התאמת נזקים בין הרכבים ומצאתי שהנזקים מתאימים לאופן התרחשות התאונה.
(ת/35 עמ' 5).

31. בעדותו בבית המשפט הוסיף יוסף הבהרות והסברים לחוות הדעת.

יוסף הבהיר כי הוא סבור שסימני ההזרקות שמצא בתחילת זירת התאונה הם של רכב הנאשם כיוון שהם הובילו אליו (עמ' 11 ש' 10-11), וניתן ללמוד מהם שההתנגשות בין רכב הנאשם לפיאט התרחשה מעט לפני תחילת סימני ההיזרקות (עמ' 8 ש' 7-11). בהמשך עדותו אישר יוסף כי יתכן שמדובר בסימני בלימה של רכב הנאשם, אך גם אם כך הדבר לדבריו אין בכך כדי לשנות את מסקנותיו הסופיות (עמ' 11 ש' 23 - עמ' 12 ש' 11). בחקירתו הנגדית נשאל יוסף האם ביצע בדיקת התאמה של סימני הצמיגים לצמיגי הנאשם, ובתשובה הוא הסביר כי הדבר איננו אפשרי כיוון שעם תנועת ההיזרקות של רכב הנאשם ימינה גם הצמיג זז ימינה ולכן לא הוטבע הפרופיל שלו על הכביש (עמ' 35 ש' 1-8). יוסף הודה בחקירתו הנגדית כי במצב דברים זה לא ניתן לשייך בוודאות את סימני הצמיגים לרכב הנאשם, אם כי לדבריו הסבירות לכך שמדובר בסימנים שהשאיר רכב

הנאשם גבוהה, זאת ממספר טעמים; ראשית, הסימנים מובילים אל רכבו של הנאשם (עמ' 35 ש' 10-26). שנית, הסימנים מובילים ימינה ורכבו של הנאשם הוא שנזרק לכיוון ימין לאחר הפגיעה בפיאט (עמ' 37 ש' 12-10). ושלישית, סמוך לסימני הצמיגים נמצא מצבור שברי פלסטיק שמקורם ברכב הנאשם וברכב הפיאט (עמ' 38 ש' 22-25). הסברים אלו של יוסף משכנעים, ולכן אני קובע כי הוכח שסימני הצמיגים נוצרו על ידי רכב הנאשם, והם מעידים על כך שהפגיעה של רכב הנאשם בפיאט התרחשה מעט לפני מקום הימצאות סימני הצמיגים.

כאמור לעיל, לפי חוות דעתו של יוסף רכב הפיאט נסע בנתיב השמאלי, רכב הנאשם ניסה להימנע מפגיעה בפיאט ופגע בו לבסוף באזור הפנס הימני אחורי, דבר שגרם להיזרקות של הפיאט שמאלה ושל רכב הנאשם ימינה (עמ' 10 ש' 3-19). יוסף התייחס בעדותו לטענה שהעלה הנאשם במסגרת חקירתו במשטרה, לפיה הוא פגע ברכב הפיאט לאחר שרכב הפיאט כבר פגע ברכב המנוחים. יוסף הסביר כי לשיטתו טענה זו בלתי אפשרית מן הטעם הפשוט שבסיום התאונה נמצא רכב הנאשם קרוב יותר לתל אביב בהשוואה למקום הפגיעה של רכב הפיאט ברכב המנוחים.

לגבי מיקום רכב המנוחים עובר לתאונה ציין יוסף, כי ניתן להסיק מסימני הצמיגים שסומנו בתרשים באות י'. לדבריו סימנים אלו, או לפחות אחד מהם, נגרמו על ידי רכב המנוחים כיוון שזה היה בעמידה במצב "פרקינג" עם בלם יד משוך עובר לתאונה (עמ' 14 ש' 14-17). לדברי יוסף סימני הצמיג לא שייכים לרכב הפיאט כיוון שרכב הפיאט לא השאיר כל סימני צמיגים מהמקום שבו פגע בו רכב הנאשם ועד למקום הפגיעה ברכב המנוחים (עמ' 14 ש' 24-28). אני מקבל את הסבריו המשכנעים של יוסף גם בעניין זה, ולפיכך אני קובע כי לפחות אחד מסימני הצמיגים שסומנו באות י' נוצר על ידי רכב המנוחים. בנוסף העיד יוסף, כי ניתן ללמוד על מקום עמידת רכב המנוחים עובר לתאונה משברי החלון האחורי שלו (ריכוז שברים 2) שנמצאו בתוך השול השמאלי של הכביש. בהקשר זה נשאל יוסף בחקירתו הנגדית כיצד הוא יודע לשייך את שברי הזכוכית לחלון רכב המנוחים דווקא, ולכן הוא השיב כי בתאונה נשברו חלונות של שני כלי רכב - של רכב המנוחים ושל רכב הנאשם. השברים שסומנו באות 2 נמצאו באזור ההתנגשות של הפיאט עם רכב המנוחים, ומכיוון שלפיאט נשבר רק חלקי פלסטיק הרי שברור ששברי הזכוכית הם של רכב המנוחים. אכן, גם ברכב הנאשם נשבר חלון, ברם אין טענה שרכב הנאשם פגע ברכב המנוחים ולכן לא יתכן ששברי הזכוכית שנמצאו בשול השמאלי שייכים לו, מה גם ששברי הזכוכית של חלון רכב הנאשם נמצאו ליד מקום עצירת רכבו (עמ' 44 ש' 26 - עמ' 46 ש' 15). הסבריו של יוסף משכנעים, ולפיכך אני קובע כי מקורם של שברי הזכוכית (ריכוז שברים 2) הוא בחלון רכב המנוחים שנשבר כתוצאה מפגיעת רכב הפיאט.

בעדותו חישב יוסף את מיקומו המדויק של רכב המנוחים ביחס לשול השמאלי באמצעות חישוב רוחב השול ורוחב רכב הפיאט ורכב המנוחים. לדברי יוסף רוחב השול הוא 3.4 מטר, רוחב רכב המנוחים הוא 1.6 מטר, ורוחב הפיאט הוא 1.9 מטר. רכב הפיאט פגע ברכב המנוחים בשעה שהוא פגע במעקה הבטיחות, דהיינו - ברגע הפגיעה היה הפיאט צמוד למעקה הבטיחות. אזור החפיפה של הנזקים בשני כלי הרכב, ממנו ניתן ללמוד על מיקומם של שני הרכבים האחד ביחס לשני בזמן ההתנגשות, הוא 32 ס"מ. אשר על כן ברגע ההתנגשות תפסו רכב הפיאט ורכב המנוחים רוחב של 3.5 מטר פחות 32 ס"מ, דהיינו 3.18 מטר, ומכאן שרכב המנוחים עמד כ- 22 ס"מ בתוך השול השמאלי (עמ' 18 ש' 1-4). יוסף הדגיש כי את העובדה שרכב הפיאט היה צמוד למעקה הבטיחות בשעה שפגע ברכב המנוחים הוא מסיק מכך שסימן הפגיעה של רכב הפיאט במעקה הבטיחות נמצא באותו קו עם סימני הצמיגים שהשאיר רכב המנוחים מיד לאחר הפגיעה, וכן מהעובדה ששברי

החלון האחורי של רכב המנוחים נמצאו בתוך השול השמאלי (עמ' 18 ש' 5-21). עם זאת, בחקירתו הנגדית הודה יוסף בהגנתו כי תיתכן גם אפשרות לפיה רכב הפיאט פגע תחילה במעקה הבטיחות, נזרק מעט ימינה ורק אז פגע ברכב המנוחים, דבר שיכול לשנות כמובן את חישוב מקום עמידת רכב המנוחים, ומוביל למסקנה שמבחינת הממצאים הפיסיים בזירה אין הוכחה לכך שרכב המנוחים עמד כולו בתוך השול (עמ' 58 ש' 4-15). עם זאת נציין כבר עתה, כי יש די ראיות נוספות המלמדות על כך שרכב המנוחים עמד בתוך השול השמאלי.

ב"כ הנאשם הציג בפני יוסף תיזה לפיה שוויקי שנהג ברכב הפיאט שנסע לפני הנאשם ראה את רכב המנוחים בשול השמאלי, בלם וסטה שמאלה לפני שהנאשם פגע בו, או ששוויקי שנהג בפיאט נרדם וסטה שמאלה לפני שהנאשם פגע בו. יוסף השיב כי הוא איננו יכול לשלול תיזה זו, אך לדבריו היא איננה סבירה כיוון שאין סימני בלימה של הפיאט, ומכיוון שאם שוויקי היה נרדם אזי ניתן היה לצפות לסימן פגיעה ארוך הרבה יותר של הפיאט במעקה הבטיחות (עמ' 64 ש' 10-18).

32. גרסת הנאשם לעניין אופן התרחשות התאונה

מן הנאשם נגבו ארבע הודעות אשר הוגשו לבית המשפט (ת/49, ת/50, ת/64 ו-ת/65).

בהודעתו מיום 10.10.16 (ת/50), מסר הנאשם כך:

"...כשהתקרבותי לשער הגיא התנועה הייתה ערה ואחרי עיקול ימינה בכיוון נסיעתי....ראיתי שהמכוניות עומדות בשני הנתיבים ישר אחרי היציאה לבית שמש. לא הבנתי למה הם עומדות אבל לא היה לי זמן לעצור ונכנסתי באיזה רכב גדול, רכב גדול דומה לפיאט דוקאטו, כשהתנגשתי עם חזית צד שמאל באחור צד ימין שלו....לי זה היה נראה שהרכבים כבר עמדו עקב תאונה, כי הרכבים כבר עמדו, ואני נכנסתי בשרשרת מאחורה."
(ת/50 ש' 8-14).

הנאשם נשאל מדוע לדעתו נגרמה התאונה ולכך הוא השיב:

"כי לא ראיתי טוב והם עמדו באמצע כביש מהיר, אחרי עיקול ועם אורות שסנוורו, ואולי גם קרתה שם תאונה לפני כן ואני נכנסתי מאחורה, אני לא יודע"
(ת/50 ש' 66-68).

בחקירתו מיום 13.10.16 (ת/64) מסר הנאשם גרסה דומה, לפיה הוא הופתע מהמכוניות שעמדו בכביש, ומשעה שהבין כי לא יספיק לעצור הוא סטה ימינה תוך בלימה חזקה והתנגש ברכב הפיאט שהיה לפניו (ש' 11-6). הנאשם הדגיש בהמשך החקירה כי רכב הפיאט עמד בשעה שהוא התנגש בו (ש' 127-135). רק אחרי שהחוקר הטיח בו כי לפי הראיות כלי הרכב נסעו אמר הנאשם כי יתכן שכלי הרכב נסעו במהירות נמוכה מאוד של פחות מעשרים קמ"ש (ש' 143).

בעדותו בבית המשפט מסר הנאשם כך:

"...כשהתקרבותי למחלף שער הגיא של בית שמש, כאילו עקומה ארוכה נסעתי כאילו עם כמה מכוניות ביחד בכביש, אחרי העקומה המכונית שהייתה לפניי חתכה מהר ימינה ולפניי כאילו נפתחה תמונה של שני....(מילה שלא תומללה - א.ר.) עומדים בכביש, אני לא יודע למה, כאילו ראיתי שיש גם עבודות בכביש בהמשך ואני חשבתי כאילו בגלל שהם עומדים הייתה תאונה שם. ניסיתי לעצור, ראיתי שאני לא מספיק לעצור.... בלמתי חזק, ניסיתי כאילו לעצור, ראיתי שאני לא מספיק לעצור וניסיתי לברוח מפגיעה ישירה ברכב המסחרי שעמד שם.... ניסיתי לברוח ימינה כדי אולי להיכנס בין המכוניות, כדי שיספיק לי עוד כמה מטרים לבלום, לא הספקתי לבלום ופגעתי בו בצד השמאלי שלי הקדמי בימין האחורי שלו."
(עמ' 290 ש' 23 - עמ' 291 ש' 12).

ובהמשך עדותו אמר הנאשם כי:

"...לדעתי לא הייתי מעורב בתאונה, היא קרתה שם לפניי, המכוניות עמדו, נכנסתי בתאונה קיימת או משהו כזה"
(עמ' 294 ש' 9-10).

33. גרסת הנאשם לפיה הוא "הצטרף" לתאונה קיימת, דהיינו שפגע ברכב הפיאט לאחר שזה פגע קודם לכן ברכב המנוחים, היא גרסה שיש לדחות בשתי ידיים.

ראשית, יאמר כי לא ניתן לתת אמון בעדות הנאשם, לאחר שהוברר כי הוא שיקר בחקירותיו במשטרה עת טען שלא צרך סמים לפני הנהיגה, וכן לאור שקריו הנוספים שנזכרו לעיל.

ושנית, גרסת הנאשם איננה יכולה להתיישב בשום אופן עם העובדה שבתום התאונה עמד רכבו קרוב יותר לתל אביב בהשוואה למקום פגיעת רכב הפיאט ברכב המנוחים. כפי שהסביר הבוחן אילן יוסף, מאחר שבזמן ההתנגשות עם רכב הפיאט היה רכב הנאשם בתנועה לכיוון ירושלים, הרי שלאחר ההתנגשות היה אמור רכב הנאשם להמשיך קדימה למרחק כזה או אחר עד לעצירת תנופתו. על כן, אם היה ממש בגרסת הנאשם אזי בתום התאונה היה רכבו אמור להימצא לפני מקום ההתנגשות של רכב הפיאט ברכב המנוחים, דהיינו קרוב יותר לירושלים, או לפחות בקו אחד עם מקום ההתנגשות של הפיאט ברכב המנוחים. אלא, שכאמור בתרשים שצורף לחוות דעתו של יוסף, רכב הנאשם נעצר לפני מקום פגיעת רכב הפיאט ברכב הנאשמים. יתר על כן, ריכוז 1 של שברי הפלסטיק מרכב הנאשם ורכב הפיאט מלמד בקירוב על מקום ההתנגשות ביניהם, וגם הוא נמצא לפני - קרי, קרוב יותר לתל אביב - מקום הימצאו של ריכוז שברי חלון רכב המנוחים (ריכוז 2), המעיד יחד עם סימן הפגיעה במעקה הבטיחות, סימני הצמיגים וסימן שפיכת הנוזל של רכב הפיאט, על כך שההתנגשות בין הפיאט לרכב המנוחים הייתה קרובה יותר לירושלים. אין פלא אפוא, שלנוכח ממצאים אלו אפילו המומחה מטעם ההגנה לא תמך בגרסת הנאשם לפיה הוא הצטרף לתאונה קיימת, והוא הציע אפשרות אחרת, כפי שיפורט להלן.

עמיאל שימש כבוחן תנועה במשטרת ישראל משנת 1976 ועד לפרישתו מהמשטרה בשנת 1984. מאז עוסק עמיאל במתן חוות דעת כעצמאי.

את חוות דעתו כתב עמיאל על יסוד קריאת תיק המשטרה, לרבות ההודעות שנגבו מהעדים השונים, ועין בדו"ח הבוחן, בסרטונים וצילומים של אזור התאונה, ובמסמכי חקירה נוספים.

וכך סיכם עמיאל את מסקנות חוות דעתו:

"...אני בדעה שבעקבות ליקוי ברכב ג' (רכב המנוחים - א.ר.), קרי היווצרות עשן מסיבה כלשהי שבמנוע הרכב, יצר מצב זה לעצירה מידית של הרכב וכיבוי. הרכב נעצר כשגלגליו השמאליים סמוכים לשפת הכביש השמאלית. מקום עמידתו הפתיע את רכב המסחרית (הפיאט - א.ר.), שנסע שם מהירות 90-95 קמ"ש, אשר נאלץ לסטות מיד שמאלה וגם לבלום, אך לא הספיק להיעצר עקב המרחק הקצר שהיה בין כלי הרכב. במהלך תנועתו שמאלה פגע בהולכי רגל שהיו בכביש ולמעשה ירדו מהרכב שהיה תקוע בדרך, המשיך ופגע בפינה א. שמאלית של הרכב התקוע ופגע עם פינה ק. שמאלית בגדר הביטחון.

רכב הנאשם שהופתע מבלימת הרכב המסחרי, סטה מייד ימינה להימלט מפגיעה בו, אך לא הצליח לבצע את מניעת ההתנגשות ופגע עם צד ק. שמאלי שלו בצד א. ימני של רכב המסחרי, המשיך בתנועתו לעבר הנתיב הימני והתנגש עם רכב נוסף שנע בנתיב הימני.

... לדעתי רכב המסחרי לא נדחף על ידי רכב הנאשם, התנגש ברכב תקוע ממספר סיבות, האחת שנחסמה לפתע דרכו ע"י הרכב התקוע, השנייה שלא הבחין במועד ברכב התקוע כאשר לרשותו שדה ראייה של 200 מ', השלישית שנסע בכביש חשוך ולא התאים את מהירות נסיעתו לטווח אורות המעבר של רכבו כנדרש בפסיקה. ... בנסיבות העניין לדעתי התנהגות נהג הרכב המסחרי מהווה גורם מתערב זר לעניין אופן נהיגת הנאשם.

... ניתן לייחס לנאשם אי שמירת רווח מהרכב שלפניו, אולם הפגיעה בהולכי הרגל, לדעתי, לא נגרמה ע"י רכב הנאשם אלא ע"י התקדמות הרכב המסחרי לעבר השול השמאלי במטרה לעקוף משמאל את הרכב התקוע. למעשה מדובר בשני אירועים המשתלבים האחד בשני

לאור כל האמור הנני בדעה שהפגיעה בהולכי הרגל בלתי נמנעת מצד הנאשם"
(סעיפים 37-40 לחוות הדעת - הקיצורים ושיבושי הלשון מופיעים במקור).

עמיאל דוחה בחוות דעתו את גרסת נהג הפיאט לפיה הוא ראה את רכב המנוחים חונה בשול השמאלי של הדרך, וכי הוא המשיך בנסיעה קדימה באותה מהירות כיוון שרכב המנוחים שעמד בשול לא הפריע לו. לדעת עמיאל אם גרסה זו הייתה נכונה אזי כלל לא הייתה התנגשות של רכב הנאשם בפיאט. לדעת עמיאל נהג הפיאט בלם את רכבו כאשר ראה את רכב המנוחים שעמד בתוך נתיב נסיעתו, ובכך הפתיע את הנאשם שניסה

להימלט ימינה והתנגש בו. עמיאל מוסיף וקובע בעניין זה, כי מאחר ושברי חלון רכב המנוחים נמצאו בצמוד לקו הצהוב המפריד בין הכביש לבין השול השמאלי (ראו - מצבור שברים 2 בתרשים שצורף לחוות דעתו של הבוחן יוסף), הרי שמתחייבת המסקנה כי רכב המנוחים חנה כאשר גלגליו השמאליים נמצאו בסמוך לקו הצהוב, כך שרוב רובו של רכב המנוחים עמד בתוך נתיב נסיעתו של הפיאט, ובכך הפתיע את נהג הפיאט באופן שחייב אותו לסטות שמאלה ולבלום. ייאמר כבר עתה, כי הקביעה שרוב רכב המנוחים עמד בתוך נתיב נסיעת הפיאט איננה יכולה לעמוד, כיון שהיא מתעלמת לחלוטין מהממצאים הפיסיים בזירת התאונה. יתר על כן, קביעת עמיאל מניחה כי המנוחים החליטו לעצור את רכבם באמצע הנתיב של דרך בינעירונית אשר בה יש תנועה ערה, זאת בלילה בשעה שתנאי הראות פחות טובים מאשר באור יום. הנחה זו איננה נתמכת בעדות או בראייה כלשהן שנמצאות בתיק, והיא מנוגדת לשכל הישר. כמו כן, הנחתו של עמיאל לפיה רכב הפיאט סטה לפני שפגע בו רכב הנאשם אף היא איננה נתמכת בראייה כלשהי, אפילו לא בגרסת הנאשם, הבלתי מהימנה לכשעצמה, שטען כי עובר לפגיעתו ברכב הפיאט עמד רכב הפיאט בנתיב השמאלי, ולא בסטייה לעבר השול השמאלי.

עמיאל קובע כי שוויקי שנהג בפיאט לא היה זהיר, שכן **"לא הבחין ברכב המזדה העומד בכביש בנתיב נסיעתו"** (סעיף 14 לפרק המסקנות). כאמור קביעתו של עמיאל כי רכב המזדה של המנוחים עמד בנתיב נסיעתו של הפיאט איננה מקובלת עלי, ולפיכך גם מסקנתו זו של עמיאל איננה יכולה לעמוד. בהמשך לכך, ומאותה סיבה, לא ניתן לקבל גם את טענתו הנוספת של עמיאל, לפיה רכב הפיאט היה מתנגש ברכב המנוחים בכל מקרה, אף מבלי שרכב הנאשם היה פוגע בו, זאת כיון ששוויקי הבחין ברכב המנוחים ממרחק שלא אפשר לו בלימה בטוחה. גם טענה זו מסתמכת על ההנחה שרכב המנוחים חסם את נתיב נסיעת הפיאט ולכן אין לקבלה.

עמיאל טוען כי לא ניתן לשייך את סימני הצמיגים שנמצאו בזירת התאונה לרכב כלשהו שהיה מעורב בתאונה, כיון שהבוחן יוסף לא ערך השוואת סימני צמיגים. גם טענה זו איננה משכנעת. אכן, עדיף היה לערוך השוואת סימני צמיגים כפי שמציין עמיאל, אלא שכאמור לעיל הבוחן יוסף הסביר שלא ניתן היה לבצע השוואה כזו במצב שבו כתוצאה מהתאונה הוסט רכבו של הנאשם הצידה באופן ששולל את האפשרות של הטבעת פרופיל הצמיג על הכביש. הסבר זה ניתן אמנם בנוגע לסימני הצמיגים שייחס יוסף לרכב הנאשם, אבל הוא יפה גם לסימן הצמיג שייחס יוסף לרכב המנוחים, שהרי גם הוא הוסט הצידה לאחר שנפגע מהפיאט. חרף העובדה שלא בוצעה התאמת צמיגים ניתן עדיין לקשור את סימני הצמיגים לכלי הרכב השונים ככל שהדבר מתחייב ומתיישב עם יתר הראיות, ואכן זה המצב בענייננו. הנה כך, בכל הנוגע לסימני הצמיגים שלדעת יוסף שייכים לרכב הנאשם, מסקנתו נתמכת במיקום שברי הפלסטיק של הפיאט ורכב הנאשם ובכיוון הסימנים ימינה, ובכל הנוגע לשייך סימני הצמיג שסומן י' בתרשים שערך הבוחן יוסף לרכב המנוחים, מסקנתו של יוסף נתמכת במיקום סימני פגיעת הפיאט במעקה הבטיחות, במיקום סימני הנוזל שדלף מהפיאט, ובמיקום שברי החלון של רכב המנוחים. כל אלו בהצטברם יחד מלמדים כי סימן הצמיג שייך אכן לרכב המנוחים. ואולם, כפי שיובהר בהמשך, אף אם הייתי קובע כי לא ניתן לשייך למי מכלי הרכב שהיו מעורבים התאונה את סימני הצמיגים שנמצאו בזירת התאונה עדיין יש די ממצאים פיסיים בזירת התאונה התומכים בחוות דעתו של יוסף ושוללים את חוות דעתו של עמיאל.

עמיאל מוסיף וקובע כי בשל העובדה שרכב הנאשם שוקל פחות מרכב הפיאט לא יתכן שהוא הדף את רכב הפיאט אשר מצדו הדף את רכב המנוחים. טענה זו לא משכנעת כלל. כללי פיסיקה בסיסיים, שהם

בבחינת ידועים לכל, מורים אותנו כי עוצמת הפגיעה של רכב הנאשם בפיאט והיכולת שלו להזיז תלויים לא רק במשקלם של שני כלי הרכב, אלא גם במהירותם ובזווית הפגיעה. מהירות כלי הרכב שהיו מעורבים התאונה איננה ידועה, ולכן לא ניתן לקבוע שרכב הנאשם לא היה יכול להדוף את רכב הפיאט, מה גם שעמיאל לא ערך במסגרת חוות דעתו חישובים אשר יתמכו בקביעה כזו. אשר על כן, השאלה אם הדף רכב הנאשם את רכב הפיאט תוכרע על יסוד העדויות והממצאים שנאספו בזירת התאונה.

בגוף חוות הדעת כתב עמיאל כי אחת מנוסעי רכב המנוחים - הגב' קרן חדאד - העידה במשטרה כי ראתה את רכב הפיאט סוטה לעבר רכב המנוחים, וכי היא לא שמעה קודם לסטייה רעש של התנגשות. מכאן מסיק עמיאל כי סטיית רכב הפיאט החלה לפני שפגע בו רכב הנאשם. סוגיה זו עלתה גם בחקירתו הנגדית של עמיאל, אשר נשאל האם לדעתו הפגיעה של רכב הנאשם ברכב הפיאט התרחשה לפני שרכב הפיאט החל לסטות שמאלה או אחרי שהוא החל לסטות שמאלה. וכך השיב עמיאל:

"ת. אני מניח שהפגיעה הייתה עובר לסטייה.

כבוד השופט אברהם רובין: זאת אומרת לפני הסטייה?

ת. כן, או ממש ברגע שהוא מתחיל לסטות."

(עמ' 315 ש' 24 - עמ' 316 ש' 2).

עמיאל גם אישר כי מבחינתו אין ספק שרכב הפיאט פגע ברכב המנוחים לאחר שפגע בו רכב הנאשם (עמ' 333 ש' 18-24). יוצא אפוא, שעמיאל לא תומך בגרסת הנאשם לפיה הוא הצטרף לתאונה קיימת.

35. גרסת העדים הנוספים לעניין אופן התרחשות התאונה

לעניין אופן התרחשות התאונה העידו מלבד הנאשם והמומחים גם עדים נוספים - שוויקי שנהג בפיאט, עילי אורן שנהג בפיג'ו, קרן חדאד שנסעה במכונית המנוחים, ודוד אברג'יל אשר נסע ברכבו לירושלים ועבר בזירת התאונה רגע קט לפני התאונה.

36. שוויקי העיד כי עובר לתאונה הוא עבד בחברה העוסקת בשיווק ירקות. לדבריו, ביום התאונה הוא הגיע בשעה 10 בלילה למחסן של מעסיקתו ברמלה, העמיס שם ירקות ובשעה 24:30 לערך הוא יצא עם רכב הפיאט לכיוון ירושלים. סמוך למקום התאונה עקף שוויקי רכב שהיה לפניו ואז לדבריו:

"פתאום אני מסתכל קדימה יש ארבעה וינקרים, אוטו מקולקל בצד שמאל....בערך איזה 400 מטר לפני שאני אגיע אליו. אז אני הסתכלתי במראה, אני מסתכל במראה יש אוטו ממחר, אוטו במהירות היה, באתי לקחת ימינה לא יכולתי למה היו רכבים בצד ימין, אז אני לא יכולתי, אז נשארתי באותו כיוון שלי, בשמאלי. פתאום אני שמעתי מכה, אחרי זה לא יודע מה קרה בדיוק, לא יודע מה הלך, כל הכריות אוויר עלו לי לפני, לא יודע כלום, אני רק התעוררתי בהדסה עין כרם."
(עמ' 87 ש' 22 - עמ' 88 ש' 2).

בהמשך עדותו הראשית הבהיר שוויקי כי המכה ששמע היא מכה שנתן לו רכב אחר מאחור (עמ' 89 ש' 4).

לדברי שוויקי רכב המנוחים עמד **"מחוץ לכביש"** (עמ' 93 ש' 23-27), ולדבריו כאשר הוא ראה את רכב המנוחים הוא לא סטה ימינה, הן מפני שבנתיב הימני היו כלי רכב והן מפני ש: **"אני יכול גם לעבור הם לא מפריעים לי.... לא היה מפריע לי בכלל, הייתי עובר רגיל"** (עמ' 94 ש' 16-18). עם זאת, בהמשך עדותו הסביר שוויקי כי הוא ביקש לעבור לנתיב הימני כיוון שהרכב מאחוריו נסע מהר והוא רצה לתת לו לעבור (עמ' 94 ש' 25-28). לדברי שוויקי הוא המשיך לנסוע בנתיב השמאלי בלי להפחית את מהירות נסיעתו כיוון שרכב המנוחים לא הפריע לו להמשיך לנסוע בנתיב השמאלי (עמ' 95 ש' 7-14). שוויקי עומת עם הטענה לפיה הוא סטה ופגע ברכב המנוחים לפני שקיבל מכה מאחור, אך הוא שלל אפשרות זו מכל וכל (עמ' 96 ש' 5-8).

בחקירתו הנגדית העיד שוויקי כי בבוקר שלפני התאונה הוא ישן עד השעה 14:30 - 15:00 ואז יצא לעבודתו. לדבריו הוא לא היה עייף עובר לתאונה (עמ' 99 ש' 22-25). שוויקי עומת בחקירתו הנגדית עם דברי העד דוד אברג'יל אשר העיד כי כאשר הוא ניגש לרכבו של שוויקי לאחר התאונה הוא ראה ששוויקי היה רדום. שוויקי הכחיש כי היה רדום. לדבריו:

"אני לא הייתי רדום, עוד פעם הכריות אוויר היו פתוחות אבל לא הייתי רדום. אני הייתי רועד בפנים... העיניים שלי כן היו פקוחות, העיניים שלי פתוחות, לא יכולתי לדבר ולא יכולתי לענות לאף אחד... כשאני קיבלתי את המכה הייתי בשוק. לא הייתי ער, הייתי רואה אבל לא הייתי יכול לדבר ולעשות שום דבר"
(עמ' 103 ש' 11-14, עמ' 104 ש' 8-13).

שוויקי נשאל בחקירה הנגדית היכן בדיוק עמד רכב המנוחים לפני התאונה ולדבריו הוא:

"עמד ככה בין הפס הצהוב, מחוץ לרחוב"
(עמ' 110 ש' 14).

הודעותיו של שוויקי במשטרה הוגשו כראיות (נא/1 - נא/2), והדברים שמסר בהודעותיו לא לגמרי מתיישבים עם עדותו בבית המשפט. כך, בהודעה נא/1 לא טען שוויקי כי הוא ביקש לחזור לנתיב הימני במטרה לפנות את הנתיב השמאלי לרכב שנסע במהירות מאחוריו, אלא הוא טען כי: **"אני ראיתי את הרכב"** (הכוונה לרכב המנוחים - א.ר.), **בשול והוא עמד במצב שלא הפריע לי לנסוע"** (נא/2 ש' 3-5). שוויקי הוסיף וציין כי גם נוסעי רכב המנוחים שעמדו מחוץ לרכב לא הפריעו לו להמשיך בנסיעה בנתיב השמאלי (נא/2 ש' 7-14). דברים דומים מסר שוויקי גם בהודעתו הראשונה:

"ש. האם כשהבחנת ברכב עומד מצד שמאל הייתה השפעה על הנהיגה שלך?
ת. למה שזה ישפיע על הנהיגה שלי? זה לא השפיע.
ש. האם עשית משהו כשהבחנת ברכב עומד מצד שמאל?
ת. לא עשיתי כלום, אני נסעתי בצורה רגילה.
ש. אתה הורדת את המהירות שלך כשהבחנת ברכב מצד שמאל?
ת. אני המשכתי בנסיעה רגילה."
(נא/1 ש' 33-38).

במצב דברים זה אינני מקבל את טענת שוויקי בעדותו בבית המשפט לפיה הוא ביקש לשוב לנתיב הימני כדי לפנות את הדרך לרכב שנסע מאחוריו במהירות, אך אני בהחלט מקבל כמהימנים את יתר דבריו של שוויקי, אשר תואמים את הגרסה שמסר במשטרה.

37. דוד אברג'יל עבר במקום התאונה רגע קט בטרם התרחשה התאונה, וכאשר שמע את רעש ההתנגשות הוא עצר את רכבו כדי לסייע לנפגעים. אברג'יל נחקר במשטרה ובהסכמת הצדדים הוגשה כראייה לאמיתות תוכנה הודעתו במשטרה (ת/67), וכן תיעוד של דברים שמסר לב"כ המאשימה בעת הכנתו למתן עדות (ת/68). בהודעתו מסר אברג'יל כך:

"אני נהגתי ברכבי מכיוון שדה התעופה נתב"ג לכיוון ירושלים, כאשר הגעתי לקטע שבין לטרון לשער הגיא הבחנתי ברכב מסוג מזדה לנטיס אשר עומד בשול השמאלי ושקבוצת אנשים היו מאחוריו. כאשר הבחנתי בהם רציתי להתקשר למשטרה על מנת לדווח להם על שיש פה סכנה כי יש קבוצת אנשים שעומדת בחוץ מאחורי רכב. כאשר עברתי את רכב המזדה בקצת המשכתי לשמור על קשר עין עם האנשים שהיו מאחורי הרכב ולאחר מכן שמעתי רעש ממש חזק של מכה, ראיתי מישהו שעף מכיוון נסיעתי לכיוון הנגדי מעל קיר הבטון שמפריד בין הנתיבים..."
(נא/1 ש' 3-8)

בהמשך הודעתו מסר אברג'יל כי הוא עצר מיד את רכבו וניגש לרכב הנאשם, בתוכו הוא מצא את הנאשם שנראה מבוהל ובהלם (ש' 26-29). כמו כן, ניגש אברג'יל לרכב הפיאט שם ראה את שוויקי במושב הנהג: **"שהוא רדום ללא שום תגובה לסביבה. ניסיתי להעיר אותו אך הבחנתי שהוא נוסם"** (ת/67 ש' 31-32).

אברג'יל נשאל האם היה משהו שהפריע לתנועה לזרום כרגיל לפני מקום התאונה ותשובתו הייתה שלילית (ש' 53-54). עם זאת, אברג'יל ציין כי כאשר התקרב לאזור התאונה הוא האט את רכבו ממהירות של כ-110 קמ"ש למהירות של כ-80 קמ"ש כיוון שראה מרחוק שיש שילוט של עבודות בכביש (ש' 42-43). יצוין, כי בעדותו בבית המשפט העיד אברג'יל כי הוא חושב שהוא נסע בנתיב השמאלי בעת שהאט את רכבו, דהיינו - לדבריו רגע לפני התאונה הוא נסע ללא הפרעה באותו נתיב שבו נסעו רכב הפיאט ורכב הנאשם (עמ' 202 ש' 21-22).

במסגרת הכנתו לעדות נשאל אברג'יל האם רכב המנוחים בלט מעט מהשול אל תוך נתיב הנסיעה. תשובתו הייתה שרכב המנוחים עמד בשול השמאלי וכי הוא איננו יודע אם הוא בלט מעט אל תוך הכביש, אך הוא משוכנע כי האנשים שהיו מאחורי הרכב עמדו בשול הכביש (ת/68).

בעדותו בבית המשפט נשאל אברג'יל למה התכוון כאשר מסר במשטרה שנהג הפיאט היה רדום, ולכך הוא השיב:

"אני ראיתי בן אדם שמבחינתי שאני מדבר אותו שלום אדוני, אתה בסדר, אני לא רואה תגובה. אם זה רדום, אם זה מחוסר הכרה, אני יודע שהיה דופק ומבחינתי לא הייתה תגובה. מה, למה הוא נרדם, מה זה נקרא נרדם בכלל? אני לא יודע. אני לא מכיר את ההגדרה המשפטית של המלה רדום. אני לא הולך למילון ורואה שרדום הכוונה היא

ככה ולא ככה, אין לי מושג, באמת אין לי מושג. אני לא יודע לענות על השאלה שלכם. פשוט הבן אדם מבחינתי היה ללא תגובה. דרגה רפואית מה זה ללא תגובה? אין לי מושג"

(עמ' 189 ש' 28 - עמ' 190 ש' 2, וכן ראו - עמ' 216 ש' 17-18, שם מציין אברג'יל כי מבחינתו "רדום" משמעו "לא מתקשר").

בהמשך העדות מסר אברג'יל כי נהג הפיאט ישב ברכבו כשראשו שמוט (עמ' 190 ש' 16-22). אברג'יל הוא עד אובייקטיבי לחלוטין, אשר לא נחשד בדבר ועל כן אין לו כל עניין בתוצאות המשפט. עדותו הייתה זהירה וסקולה ומשום כך אני מקבל את דבריו כמהימנים.

38. עילאי אורן נסע ברכב הפיגו' שהיה מעורב בתאונה. בעדותו הוא אישר את דברי אברג'יל לפיהם עובר למקום התאונה הייתה האטה של תנועת כלי הרכב בשל שלטים של עבודות בכביש (עמ' 62 ש' 4-10). עילאי נשאל האם יתכן כי האטת התנועה הייתה תוצאה של תאונת דרכים והוא שלל אפשרות זו (עמ' 74 ש' 17-21). גם עילאי הוא עד אובייקטיבי שהעיד באופן שקול וזהיר ולכן אני מקבל את דבריו כמהימנים.

39. העדה האחרונה שהעידה לגבי נסיבות התאונה היא קרן חדאד, שהייתה אחת מהנוסעות ברכב המנוחים. חדאד העידה כי בזמן הנסיעה ברכב המנוחים היא ויתר נוסעי הרכב הריחו ריח של עשן, ואף ראו עשן שהיתמר מהרכב. על כן עצר הנהג את רכב המנוחים בשוליים השמאליים של הכביש. לדברי חדאד:

"עצרנו בשוליים פנימיים, שוליים רחבים, היינו כולנו בתוך השוליים, לא היה שום הפרעה לתנועה, שום כלום....אם יכולתי לצאת מצד ימין אז כנראה שלא הפרענו לשוליים. ממש לא. לא הפרענו לתנועה"
(עמ' 112 ש' 3-12).

בחקירתה הנגדית נשאלה חדאד כיצד היא זוכרת שרכב המנוחים עמד כולו בתוך השול השמאלי למרות שלדבריה היא איננה זוכרת את פרטי התאונה. חדאד השיבה כך:

"אני זוכרת בוודאות כי אני יודעת שאני יצאתי מצד ימין ואם היה לי חשש אפילו קל שאני יכולה להיפגע מהתנועה לא הייתי יוצאת מצד ימין."

.....

זה משהו שאני כן זוכרת בוודאות, היינו בתוך השוליים, כולנו בתוך השוליים בלי שום סכנה להיפגע מהתנועה הזורמת.

ש. את יכולה להגיד בעצם מה באמת המרחק מהדופן הימני של הרכב ועד קו של השול?

ת. לא אני לא יכולה לדעת. אבל היה מספיק רחב בשביל שאני אוכל לצאת."
(עמ' 117 ש' 6 - עמ' 118 ש' 8).

חדאד נשאלה אם שמעה מכה לפני שרכב הפיאט פגע ברכב המנוחים והיא השיבה בשלילה (עמ' 118 ש' 14-13). כן העידה חדאד, כי היא לא שמעה חריקת בלמים לפני התאונה (עמ' 119 ש' 6-7).

גם חדאד היא עדה אובייקטיבית אשר עדותה עשתה רושם חיובי ומהימן.

40. מנגנון התאונה - ניתוח הראיות

בטרם ניכנס לעובי הקורה נציין, כי ראיות המפתח שיש בהן לבדן, ובוודאי בהצטרפן ליתר הראיות, כדי לסייע בקביעת מנגנון התאונה הן אלו: עדותו של אברג'יל, מיקום שברי הפלסטיק אשר נשרו לכביש בעקבות פגיעת רכב הנאשם ברכב הפיאט, ומיקום שברי החלון של רכב המנוחים אשר נשבר כתוצאה מפגיעת רכב הפיאט. מעדותו המהימנה של אברג'יל אנו למדים כי רכב המנוחים עמד בשול הכביש, וכי גם אם הוא בלט מעט אל תוך הכביש - טענה שאינני מקבל כלל - הרי שהוא לא הפריע בשום אופן לתנועת כלי הרכב בנתיב השמאלי. עדות זו לכשעצמה, ובוודאי כשמצטרפים אליה עדותה של חדאד והממצאים הפיסיים בשטח, מלמדת שיש לדחות מכל וכל את הטענה כאילו רכב המנוחים עמד בנתיב השמאלי ולא בשול השמאלי. מקום הימצאותם של שברי הפלסטיק אשר נשרו לכביש כתוצאה מפגיעת רכב הנאשם ברכב הפיאט - במרכז הנתיב השמאלי ולפני מקום המצאות שברי הזכוכית של חלון רכב המנוחים - מלמד בבירור כי הפגיעה של הנאשם בפיאט אירעה לפני פגיעת הפיאט ברכב המנוחים, וכי רכב הפיאט היה בנתיב השמאלי עובר לפגיעת הנאשם בו. גרסת הנאשם לפיה הוא פגע ברכב הפיאט לאחר שזה כבר פגע ברכב המנוחים היא גרסה שקרית, אם כן, שאיננה מתיישבת עם יתר הראיות והעדויות שהוגשו. מקום הימצאות שברי חלון רכב המנוחים מלמד אף הוא כי רכב זה עמד בשול השמאלי של הדרך, וכפי שיוסבר יש לדחות את הטענה לפיה העובדה שהשברים נמצאו בצמוד לקו הצהוב המפריד בין הנתיב השמאלי לשול השמאלי, ולא במרכז השול השמאלי, מלמדת שרכב המנוחים עמד בנתיב השמאלי. עתה, נפנה לניתוח הראיות ביתר פירוט.

41. הנאשם טען כי הוא פגע ברכב הפיאט לאחר שזה פגע ברכב המנוחים. אני מקבל לחלוטין את טענת הבוחן יוסף לפיה אם היה ממש בטענה זו אזי היה מצופה שבתום התאונה רכבו של הנאשם ימצא אחרי המקום שבו פגע רכב הפיאט ברכב המנוחים, דהיינו קרוב יותר לירושלים, או לפחות באותו קו של פגיעת רכב הפיאט ברכב המנוחים. הטעם לכך ברור, שהרי אין חולק על כך שלאחר הפגיעה בפיאט סטה רכב הנאשם ימינה והמשיך מעט בנסיעה קדימה. כאמור, לפי הממצאים של הבוחן יוסף רכב הנאשם נמצא קרוב יותר לתל אביב בהשוואה למקום הפגיעה של רכב הפיאט ברכב המנוחים. כעולה מהתרשים שערך יוסף, שברי הפלסטיק שנשרו על הכביש כתוצאה מפגיעת רכב הנאשם ברכב הפיאט נמצאו קרוב יותר לתל אביב בהשוואה לשרידי הזכוכית, הצמיגים והנוזל שמלמדים בקירוב על נקודת הפגיעה של רכב הפיאט ברכב המנוחים. מכאן שפגיעת רכב הנאשם בפיאט התרחשה לפני פגיעת הפיאט ברכב המנוחים. אשר על כן, אני דוחה את טענת הנאשם, אשר אפילו המומחה מטעמו לא תמך בה, ואני קובע כי הוכח שרכב הנאשם פגע ברכב הפיאט לפני שזה פגע ברכב המנוחים.

42. הטענה לפיה רכב הפיאט סטה לכיוון רכב המנוחים עוד לפני שפגע בו רכב הנאשם ובלי קשר לפגיעת רכב הנאשם, אף היא טענה שאין בה כל ממש. טענה זו נסתרת בראש ובראשונה לנוכח העובדה

שהשברים המלמדים בקירוב על מקום פגיעת רכב הנאשם בפיאט (ריכוז שברים יב'), נמצא במרכז הנתב השמאלי המוביל לירושלים ולא בשול השמאלי. הטענה לפיה סטה רכב הפיאט לעבר רכב המנוחים בלי קשר לפגיעת רכב הנאשם בפיאט קשורה בטענה לפיה נהג הפיאט - שוויקי - נרדם בזמן הנהיגה. טענה זו מתבססת על עדותו של אברג'יל לפיה מיד לאחר התאונה הוא ניגש לרכב הפיאט ומצא בתוכו את שוויקי כשהוא "רדום". גם בטענה זו אין ממש. אברג'יל הבהיר כי מבחינתו השימוש במונח "רדום" לא בא להצביע על כך ששוויקי ישן או נמנם ברכבו לאחר התאונה, אלא הוא בא להצביע על כך ששוויקי לא הגיב לפנייתו של אברג'יל ולניסיונותיו להעירו. מצב כזה של חוסר תגובה מתיישב טוב יותר עם הסברה ששוויקי היה במצב של "שוק" - כלשוננו - ולא במצב של נמנום. אין זה מתקבל על הדעת כלל כי אברג'יל מצא את שוויקי במצב "רדום" במובן של "ישן" או "נמנם", שכן ניסיון החיים מלמד כי אירוע תאונתי גורם להתעוררות דווקא, אלא אם נהג הרכב מצוי בהלם או בהכרה מעורפלת. יתר על כן, אם היה ממש בטענה לפיה שוויקי סתם ישן או נמנם כאשר ראה אותו אברג'יל הרי ששוויקי היה בוודאי מתעורר לאחר שאברג'יל ניסה להעירו. ולבסוף, נזכיר כי לפי עדותו של שוויקי בטרם הוא יצא לעבודת הלילה שלו הוא ישן עד השעה 14:30 לפחות. לאור האמור אני קובע כי לא ניתן להסיק מעדותו של אברג'יל כי שוויקי נרדם בשעת הנהיגה, ובהעדר כל ראיה אחרת אשר תלמד על הירדמות שכזו, או על סטייה של הפיאט שהחלה לפני שפגע בה רכב הנאשם, הרי שטענת הנאשם בהקשר זה נדחית.

וידגש, אני ער לכך שהבוחן יוסף ציין בחקירתו הנגדית כי הוא איננו יכול לשלול באופן חד משמעי את האפשרות ששוויקי נרדם בנהיגתו וסטה שמאלה (עמ' 64 ש' 14), ברם אני סבור כי אין באמירה זו כדי לעורר ספק סביר אשר יכול לערער את הקביעה שסטיית רכב הפיאט נגרמה כתוצאה מפגיעת הנאשם. ראשית, נזכיר כי העד שראה באופן הברור ביותר מה אירע לרכב הפיאט עובר לתאונה - קרי, הנאשם שנסע אחרי הפיאט - לא טען במשטרה או בעדותו בבית המשפט כי הפיאט סתה לשול השמאלי, זאת למרות שהיה לו אינטרס ברור לטעון כך. שנית, חרף האמירה לעיל של יוסף הוא הסביר בהמשך עדותו מדוע לדעתו גרסת ההירדמות והסטייה איננה סבירה (עמ' 64 ש' 14-18). ושלישית, חוות דעתו של הבוחן מוגבלת מטבע הדברים לממצאים הפיסיים בשטח. אין זה מתפקידו של הבוחן להעריך את משקלן ומהימנותן של יתר הראיות שבתיק. זהו תפקידו של בית המשפט, וכמוסבר לעיל אני סבור כי לנוכח כל הראיות והעדויות שהוצגו אין ספק ששוויקי סטה מנתיבו בעקבות פגיעת הנאשם ברכבו ולא עקב כך שהוא נרדם במהלך הנהיגה.

אשר על כן, הטענה לפיה שוויקי סטה לעבר רכב המנוחים בלי קשר לפגיעת רכבו של הנאשם נדחית.

43. כאמור לעיל, המומחה מטעם הנאשם - הבוחן עמיאל - טען בחוות דעתו כי רכב המנוחים עמד כמעט כולו בנתיב השמאלי, דבר שהפתיע את שוויקי שנאלץ לבלום, וכתוצאה מכך נגרמה פגיעת הנאשם ברכבו של שוויקי. סברתו של עמיאל איננה מתיישבת כלל עם הראיות וההיגיון הפשוט ולפיכך יש לדחותה מכל וכל.

ראשית, נציין כי חוות דעתו של הבוחן המשטרתי - יוסף - עדיפה על חוות דעתו של עמיאל כיוון שיוסף, להבדיל מעמיאל - היה בזירת התאונה זמן קצר לאחר התאונה, כאשר הממצאים הפיסיים היו עדיין בזירה, ומכיוון שהתרשמתי מחקירתו הנגדית של עמיאל כי הידע שלו בתחום ניתוח תאונות דרכים איננו מאוד מעודכן (ראו - עמ' 309 ש' 1-18).

שנית, מסקנות חוות דעתו של עמיאל אינן עקביות, שכן מצד אחד הוא קובע כי שוויקי הוא בבחינת גורם מתערב זר אשר קטע את הקשר הסיבתי בין התרשלותו של הנאשם לבין תוצאות התאונה (סעיף 39 לחוות הדעת), ומצד שני הוא קובע כי: **"הפגיעה בהולכי הרגל בלתי נמנעת מצד הנאשם"** (סעיף 40 לחוות הדעת).

שלישית, העדויות שנשמעו אינן תומכות בעמדת עמיאל. קרן חדאד העידה כי רכב המנוחים עמד כולו בתוך השול השמאלי ולראייה שהיא הצליחה לצאת מצדו הימני של הרכב ללא כל סכנה. עדותה של חדאד מתיישבת היטב עם עדותו המהימנה של אברג'יל אשר העיד כי רכב המנוחים עמד בשול השמאלי. אכן, במפגש ההכנה של אברג'יל עם ב"כ המאשימה הוא מסר כי איננו יודע לומר אם רכב המנוחים בלט מעט אל תוך נתיב הנסיעה, ברם אין בכך כדי ללמד שרכב המנוחים אכן בלט כאמור, שכן יש להניח שאם רכב המנוחים היה בולט אזי אברג'יל היה מזכיר זאת במסגרת הודעתו במשטרה. העיון בהודעת אברג'יל במשטרה מלמד שהוא לא הזכיר שרכב המנוחים בלט לתוך הכביש, והוא גם לא טען שרכב המנוחים הפריע באופן כלשהו לתנועה. ונזכיר, לפי עדותו של אברג'יל הוא נסע בנתיב השמאלי רגע קט לפני התאונה, זאת מבלי שרכב המנוחים הפריע לו בנסיעתו. אכן, אברג'יל ציין כי הוא האט את נסיעתו סמוך למקום התאונה, ברם הוא לא טען כי האט בגלל רכב המנוחים שהפריע לתנועה, אלא בגלל שילוט של עבודות בכביש.

רביעית, גם הממצאים הפיזיים באתר התאונה אינם תומכים בהנחתו של עמיאל. הנה כך, הסימנים העיקריים אשר מלמדים על מקום המפגש בין הפיאט לרכב המנוחים הם סימני הצמיגים והנוזל שסומנו ה' ו- ו' בתרשים שערך הבוחן יוסף. סימנים אלו מצויים בעומק השול השמאלי של הכביש, ומעידים על כך ששם עמד רכב המנוחים. סימן נוסף שיכול ללמד על מקום עמידת רכב המנוחים הוא ריכוז שברי זכוכית החלון האחורי של רכבם, אשר סומן "ריכוז 2". אכן, ריכוז זה מצוי בצמוד לקו המפריד בין השול השמאלי לבין נתיב הנסיעה לירושלים, ומכאן טענת עמיאל שרכב המנוחים עמד כשכמעט כולו בתוך נתיב הנסיעה. ואולם, יש להביא בחשבון את העובדה שמוסכמת גם על עמיאל, לפיה השברים לא נופלים על הכביש במקום התאונה אלא מעט אחרי כן, זאת בשל תנופת כלי הרכב. הסביר זאת באופן בהיר עמיאל באומרו כך:

"... שברי הזכוכיות לא מצביעים על מקום אימפקט לעולם, ואני אסביר למה. רק עפר הכנפיים שנחת מהרכב לכביש הוא קובע את מקום האימפקט. שברי זכוכיות נותנים רק אינדיקציה שפה באזור הזה הייתה התנגשות....בהרבה מקרים שרכב מתנגש ברכב שברי הזכוכית נכלאים בין כלי הרכב וכשהם...הם נופלים לקרקע.
.... דעתי שהפגיעה הייתה לפני שברי הזכוכיות, כי שברי זכוכיות הם לא יורדים מיד במקום"

(עמ' 319 ש' 20-24, עמ' 320 ש' 12-13).

בהמשך לדברים אלו העריך עמיאל כי מקום ההתנגשות בין הפיאט לרכב המנוחים היה בין חצי מטר למטר לפני מקום הימצאות הזכוכיות (עמ' 335 ש' 12-18). העיון בתרשים שערך הבוחן יוסף מלמד שהוא מתיישב היטב עם דבריו האחרונים של הבוחן עמיאל, כיוון שסימני הצמיגים והפגיעה במעקה הבטיחות אותם מייחס יוסף למקום ההתנגשות בין הפיאט לרכב המנוחים, נמצאים מעט לפני תחילת מקום הימצאם של שברי הזכוכית, וקרוב יותר למעקה הבטיחות שתוחם משמאל את השול השמאלי. נוסף לכך את העובדה שרכב המנוחים נפגע

בפינה השמאלית האחורית שלו, ועל כן סטה ימינה, והמסקנה היא שמקום הימצאות שברי הזכוכית בסמוך לקו המפריד בין השול השמאלי לבין נתיב הנסיעה השמאלי מתיישב היטב עם הטענה שברגע הפגיעה רכב המנוחים עמד בתוך השול השמאלי. ראייה נוספת לכך שרכב המנוחים עמד בתוך השול היא מקום עמידתו של הרכב בתום התאונה. כאמור, אין חולק על כך שרכב המנוחים סטה ימינה לאחר שפגע בו הפיאט בפינה האחורית שמאלית. כיוון שכך, אם רכב המנוחים חנה בנתיב הנסיעה השמאלי, כפי שסובר עמיל, הרי שבתום התאונה היה עליו להימצא, לפחות חלקית, בתוך נתיב הנסיעה הימני. ואולם, על פי התרשים שערך יוסף רכב המנוחים נמצא כולו בתוך הנתיב השמאלי, מה שמתיישב היטב עם הקביעה שעובר לתאונה ולסטייה ימינה עמד הרכב בשול השמאלי.

וחמישית, סברתו של עמיל לפיה רכב המנוחים עמד בנתיב השמאלי מנוגדת גם להיגיון ולשכל הישר. התקלה שהתגלתה ברכב המנוחים לא השביתה אותו באופן מדי. על כן, אין להניח כי נהג הרכב החליט מרצונו להעמיד את הרכב באמצע נתיב נסיעה, בלילה, בכביש בין עירוני סואן.

אשר על כן, אני סבור כי המאשימה הוכיחה מעל לכל ספק סביר כי רכב המנוחים עמד כולו בתוך השול השמאלי של הכביש, ובכל מקרה לא היה באופן עמידתו של רכב המנוחים כדי להפריע לתנועת כלי הרכב בכביש, כך שלא ניתן לייחס למנוחים תרומה כלשהי להתרחשות התאונה.

44. משבאנו לכאן, לאחר שנשללה הטענה כי מקום עמידתו של רכב המנוחים הוא שתרם להתרחשות התאונה, ולאחר שנשללה הטענה לפיה שוויקי סטה סתם כך עם רכבו לעבר רכב המנוחים, נשאלת השאלה מדוע התרחשה התאונה? התשובה לכך נלמדת בבירור מעדויותיהם המהימנות של העדים האובייקטיביים - אברג'יל ועילאי אורן. שני העדים הללו אשר נסעו בכלי הרכב שלהם מעט לפני רכב הנאשם והפיאט, העידו כי הם מצאו לנכון להאט את מהירותם מעט לפני מקום התאונה. ודוק, שניהם לא ייחסו את ההאטה בכביש לרכב המנוחים שעמד בצד הדרך, אלא לעבודות שהיו בכביש. המסקנה המתבקשת מעדויות אלו היא שגם שוויקי האט את נסיעתו סמוך למקום התאונה, אף שהוא עצמו לא העיד כך, שכן אחרת הוא היה מתנגש ברכב שלפניו, ואילו הנאשם אשר לא שמר מרחק מרכבו של שוויקי, ואשר היה נתון להשפעת סמים ואלכוהול, איחר בתגובתו, פגע ברכבו של שוויקי, הדף אותו לעבר רכב המנוחים, ובכך גרם לתוצאות הטראגיות של התאונה. הנאשם הוא שגרם אפוא לתאונה, מבלי שלמנוחים או לשוויקי הייתה תרומה לתוצאה הקשה. כאמור לעיל, מסקנה זו תואמת את העדויות שנשמעו ואת הממצאים שנאספו בזירת התאונה. לפיכך אני קובע כי הוכחו מעבר לכל ספק סביר העובדות הנטענות בכתב האישום לעניין אופן התרחשות התאונה.

45. ב"כ הנאשם טוענים כי לא ניתן לקבוע ממצאים על יסוד התרשים שצירף הבוחן יוסף לחוות דעתו כיוון שהוא שונה מהסקיצות שערך אותו יוסף (ת/36). טענה זו איננה משכנעת כיוון שעיון בתרשים הסופי לעומת הסקיצות מלמד שאין ביניהם הבדלים משמעותיים. בהקשר זה יצוין כי באחת הסקיצות שהוגשו ניתן לראות שבניגוד לטענתו של הבוחן עמיל, ביצע יוסף "קשירה" של כלי הרכב שהיו מעורבים בתאונה, דהיינו הוא ביצע מדידות שתכליתן לתעד את מיקומם של כלי הרכב השונים בזירת התאונה.

46. ב"כ הנאשם טוענים כי לא ניתן לתת משקל כלשהו לתיעוד הממצאים בזירה כיוון שהזירה לא נסגרה לתנועה מיד לאחר התאונה. אכן, אי סגירת זירת התאונה יכול להצמיח חשש שחלק מהממצאים שתועדו בזירה אינם משקפים את המצב ששרר בזירה מיד בסיום התאונה. ואולם, במקרה שלפנינו מדובר בחשש תיאורטי בלבד. ראשית, כל הסימנים משתלבים באופן עקבי ומושלם זה בזה, וכן הם משתלבים בעדויות שנשמעו, כל זאת באופן שאיננו מותיר חשש של ממש שאירע שינוי במיקום הממצאים בזירה בטרם תיעד אותם יוסף. ושנית, אין כל ראיה שתלמד כי יש בסיס לחשש שמא היה שינוי בממצאים מרגע סיום התאונה ועד לתיעודם. כך, למשל, אין כל סימן לכך שלאחר התאונה מאן דהו נסע על מצבורי הזכוכית והפלסטיק וגרם לפיזורם באופן שונה ולא טבעי בהשוואה למצבם הצפוי מיד לאחר התאונה.

47. הקשר הסיבתי

ב"כ הנאשם טענו בסיכומיהם כי לא מתקיים קשר סיבתי בין מעשיו של הנאשם לבין התאונה ותוצאותיה. לטענת ב"כ הנאשם המנוחים יצרו סיכון בלתי סביר בכך שעצרו את רכבם כשלפחות חלקו בולט אל תוך נתיב הנסיעה, מבלי להציב משולש אזהרה, ובכך שיצאו מרכבם מבלי ללבוש אפודות זוהרות. כמו כן נטען, כי לא ניתן לדרוש מהנאשם לצפות את האפשרות שהוא יפגע ברכב שנוסע לפניו באופן שאותו רכב יסטה ויפגע במנוחים. ולבסוף, ב"כ הנאשם טענו בחצי פה כי הגם שאין מחלוקת על כך שרכב הפיאט פגע במנוחים הרי שאין ראיה שתלמד על כך שהמנוחים נהרגו מפגיעת הפיאט דווקא, ולא מפגיעה של רכבים שנסעו באזור התאונה לאחר התאונה (עמ' 432 ש' 21 - עמ' 433 ש' 17).

48. לשם הרשעה בעבירת ההריגה יש להוכיח קיומו של קשר סיבתי בין המעשה או המחדל שמיוחסים לנאשם לבין התוצאה הקטלנית. הוכחת הקשר הסיבתי בנויה משני נדבכים; הוכחת קיומו של קשר סיבתי עובדתי, והוכחת קיומו של קשר סיבתי משפטי. אשר לקשר הסיבתי העובדתי נפסק כי:

"הדרישה לקשר סיבתי משמעה כי התנהגותו של הנאשם היוותה סיבה מהותית והכרחית מנקודת ראות פיזית - אובייקטיבית להתרחשות תוצאה. בהתאם לכך, על התביעה להוכיח כי התנהגותו של הנאשם היוותה סיבה-בלעדיה-אין למות הקורבן. יודגש, כי התנהגותו של הנאשם אינה חייבת להיות הסיבה היחידה והתכופה להתרחשות המוות, אולם עליה להיות בעלת תרומה הכרחית להתרחשות התוצאה הקטלנית כפי שאירעה."

(ע"פ 9723/03 מדינת ישראל נ' בלזר [פורסם בנבו] (12.10.04)).

כאמור, בהוכחת הקשר הסיבתי העובדתי אין די, שכן לפי מבחן ה"סיבה בלעדיה אין" יש אין ספור התרחשויות שבלעדיהן לא הייתה מתרחשת התוצאה הקטלנית, וברור לכל כי לא ניתן ליחס לכל ההתרחשויות הללו משמעות פלילית. על כן, לצורך הוכחת קיומו של הקשר הסיבתי כרכיב שהוכחתו מהווה תנאי לשם הרשעה, יש להוכיח שמתקיים גם "קשר סיבתי משפטי" (דנ"פ 404/13 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (15.4.15)). המבחן המשמש להוכחת הקשר הסיבתי המשפטי הוא מבחן "הצפיות הסבירה". במסגרת מבחן זה נדרש בית המשפט להכריע בשתי שאלות:

"האם ניתן היה לצפות באורח סביר את התוצאה והאם צריך היה לצפות באופן סביר את התוצאה..... יש להשיב על שאלות אלה מנקודת מבטו האובייקטיבית של האדם הסביר"

(ע"פ 7000/10 אלפידל נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (2012)).

מבחן הקשר הסיבתי המשפטי הוא מבחן אובייקטיבי. מכאן, שהקביעה בדבר התקיימותו או אי התקיימותו של קשר סיבתי משפטי היא פועל יוצא של שיקולי של מדיניות שיפוטית (דנ"פ 404/13 פלוני לעיל בפסקה 30 לחוות דעתו של כב' הנשיא גרוניס). שיקולים אלו כוללים, בין היתר, את:

"סוג העבירה והערך המוגן העומד בבסיסה; האם מדובר בהתנהגות במעשה או במחדל; קיומו או אי קיומו של ערך חיובי בפעילות מושא האישום וצורך בהרתעה מפני אותה פעילות; סוג הסיכון שנלקח, האם יש בו כדי לסכן רק את נוטלי הסיכון עצמם, או שמא ישנו סיכון גם לאנשים שלא נטלו את הסיכון; רמת הצפייה של אפשרות גרימת התוצאה; וכן הנסיבות הספציפיות של המקרה ושל הצדדים המעורבים"

(ע"פ 6026/11 טמטאווי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (24.8.15); וכן ע"פ 6947/10 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (3.1.13)).

קיים קשר בין סוגית הקשר הסיבתי המשפטי לבין סוגית היסוד הנפשי בעבירת ההריגה, כיוון שבמסגרת בחינת התקיימותו של היסוד הנפשי בוחן בית המשפט, בין היתר, את השאלה האם הנאשם צפה בפועל ("צפייה סובייקטיבית") את התוצאה הקטלנית, ובמסגרת בדיקת קיומו של הקשר הסיבתי המשפטי בוחן בית המשפט האם ניתן היה לצפות את התוצאה הקטלנית. בעניין זה נפסק בדנ"פ 404/13 פלוני הנ"ל, כי במקום בו מגיע בית המשפט למסקנה כי מתקיימת צפייה בפועל של התוצאה הקטלנית אזי ממילא ברור כי מתקיים המבחן הראשון של הקשר הסיבתי המשפטי, שעניינו בשאלה האם הנאשם יכול היה לצפות את התוצאה הקטלנית (שם בפסקה 30 לפסק דינו של כב' הנשיא גרוניס).

49. אשר לשאלת הוכחתו של קשר סיבתי עובדתי, בענייננו הוכח כי מעשיו של הנאשם - נהיגה בשכרות ותחת השפעת סמים, אי שמירת מרחק וכתוצאה מכך תגובה מאוחרת להאטת התנועה בכביש ופגיעה ברכב הפיאט - גרמו להדיפת הפיאט לעבר המנוחים ולמותם הטראגי. הניסיון להטיל חלק מהאשמה לגרימת התאונה על המנוחים איננו משכנע כלל. כפי שנאמר לעיל, רכב המנוחים עמד במלואו בשול השמאלי של הכביש מבלי שבלט אל תוך נתיב הנסיעה ומבלי שהפריע לתנועה. העובדה שהמנוחים לא הציבו משולש אזהרה ולא לבשו אפודים זוהרים איננה יכולה לסייע לנאשם כיוון שהוא כלל לא הבחין ברכב המנוחים בשל רכב הפיאט שנסע לפניו. מבחינה עובדתית התאונה נגרמה בשל העובדה שהנאשם נהג בשכרות ותחת השפעת סמים, ובשל העובדה שהוא לא שמר מרחק כנדרש מרכב הפיאט. אין בין מעשיו אלו של הנאשם ובין הצבת משולש אזהרה ולבישת אפודים זוהרים ולא כלום.

הטענה לפיה לא הוכח כי מותם של המנוחים נגרם כתוצאה מפגיעת הפיאט גם היא איננה יכולה להתקבל. לפי העדויות והממצאים הפיאט פגע במנוחים פגיעה קשה עד כדי כך שהם הוטלו אל מעבר למעקה הבטיחות. בהעדר ראייה אחרת ניתן לקבוע כי פגיעה זו גרמה למותם. כמו כן, המנוחים לא הוטלו אל תוך צדו השני של הכביש - קרי, אל תוך הנתיבים המובילים לתל אביב - אלא הם הוטלו, כך לפי התרשים שערך הבוחן יוסף,

לעבר השול השמאלי של הנתיבים שמובילים לתל אביב. במצב דברים זה, כאשר המנוחים היו מוטלים בשול, אין כל סיבה להניח, ואין גם כל ראייה שתתמוך בכך, כי המנוחים נפגעו על ידי כלי רכב שנסעו לכיוון תל אביב. אשר על כן, אני קובע כי הוכח קיומו של קשר סיבתי עובדתי בין מעשי הנאשם לבין תוצאות התאונה.

50. אשר להוכחת קיומו של קשר סיבתי משפטי - מדובר בנאשם אשר נהג בדרך בין עירונית למרות שהיה שיכור ותחת השפעת סמים. הסכנה הכרוכה בנהיגה בשכרות ותחת השפעת סמים ידועה לכל, ועל כן אין ספק כי הנאשם יכול היה לצפות כי תתרחש חלילה תאונה שתוצאותיה קטלניות. אופן השתלשלות התאונה לא היה כה חריג, ולמעשה לא היה חריג כלל, עד שמוצדק לקבוע כי לא ניתן היה לצפות את מותם של המנוחים.

שיקולי המדיניות שנזכרו בעניין **טמטאוו** הנ"ל מובילים למסקנה כי הנאשם לא רק שיכול היה לצפות את התוצאה הקטלנית אלא שהוא גם צריך היה לצפות אותה. מדובר בנאשם שגרם למותם של המנוחים בעת שביצע פעולה בלתי חוקית של נהיגה בשכרות ותחת השפעת סמים. מדובר במעשה ולא במחדל. מדובר במעשה אשר לעברנו הפך להיות נפוץ יותר ויותר ועל כן יש להרתיע מפניו. הסיכון שנטל על עצמו הנאשם הוא סיכון עצום, לא פחות, הן מבחינת הנזק שעלול להיגרם כתוצאה מהתממשות הסיכון שיוצרת נהיגה בשכרות ותחת השפעת אלכוהול, והן מבחינת הסיכוי הממשי שהסיכון יתממש. מדובר בסיכון לא רק לשלומם של הנאשם, אלא במעשה שסיכן גם אחרים. ולבסוף, על הערך המוגן הניצב ביסוד עבירת ההריגה אין צורך להרחיב את הדיבור. מדובר בערך הנעלה ביותר - חיי אדם - ומכאן, כעניין של מדיניות משפטית ראויה, שיש לקבוע כי חובתו של כל אדם לצפות את האפשרות שמעשה של נהיגה בשכרות ותחת השפעת סמים יגרם למותם של אחרים חלילה. אשר על כן, אני קובע כי מתקיים גם קשר סיבתי משפטי בין מעשיו של הנאשם לבין תוצאות התאונה, ובכלל זה מותם של המנוחים ופציעתם של יתר המעורבים בתאונה, הכול כנטען בכתב האישום.

51. היסוד הנפשי - עבירת ההריגה

לא יכולה להיות מחלוקת של ממש בדבר התקיימותו של יסוד נפשי של פזיזות אצל הנאשם. כאמור לעיל בראשית פסק הדין, בעניין **חוג'ה** נפסק כי חזקה על מי שנוהג בשכרות שמתקיים בו יסוד נפשי של פזיזות. הנאשם לא הצליח לסתור חזקה זו. הנאשם יצא לדרכו לאחר שצרך סמים ואלכוהול, ולמרות שחברו הציע לו להישאר בביתו עוד זמן מה עד שתפוג השפעת האלכוהול והסמים ("**הסטלה**" - כלשון קלב). בעשותו כך נטל הנאשם סיכון בלתי סביר בעליל, למרות שידע כי נהיגה במצבו עלולה להסתיים בתאונת דרכים קטלנית. הנאשם לא חפץ כמובן בהתרחשות התאונה, ברם עצם נטילת הסיכון הבלתי סביר מתוך אדישות לאפשרות של גרימת תאונה קטלנית, מלמדת כי התקיים אצל הנאשם יסוד נפשי של פזיזות.

52. לנוכח כל האמור לעיל אני קובע כי הוכחו מעל לכל ספק סביר כל העובדות הנטענות בכתב האישום, למעט הטענה בדבר נהיגת הנאשם במהירות מופרזת, והטענה כי הסם מסוג קוקאין השפיע על נהיגתו. על כן אני מרשיע את הנאשם בכל העבירות המיוחסות לו בכתב האישום כדלהלן:

שתי עבירות של הריגה - לפי סעיף 298 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן - "**חוק העונשין**");

עבירה של גרימת חבלה חמורה - לפי סעיף 333 לחוק העונשין;

שתי עבירות של פציעה - לפי סעיף 334 לחוק העונשין;

עבירה של נהיגה בשכרות - לפי סעיף 62(3) בצירוף סעיף 64ב(א) לפקודת התעבורה, התשכ"א - 1961 (להלן - "**פקודת התעבורה**");

עבירה של נהיגה תחת השפעה - לפי סעיף 26(2) לתקנות התעבורה, תשכ"א - 1961;

עבירה של שיבוש מהלכי משפט - לפי סעיף 244 לחוק העונשין;

שלוש עבירות של גרם נזק לאדם או לרכוש - לפי 21(ב)(2) בצירוף עם סעיף 62 לפקודת התעבורה;

עבירה של נהיגה בזמן פסילה - לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה.

ניתנה היום, ו' חשוון תשע"ט, 15 אוקטובר 2018, במעמד הנוכחים.